Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...най 1921 оной ...брин 21-нэй гарана | № 225 (14336) | 1976 оной сентябрийн 24, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

„Оройһо тарая үйлэдбэри гэ—манай хүдэлмэриин шиид хэхы участок мүн, энээнд эгээн ехэ хүсэл оролдолго нөөсэ арга болом Жонуудаа элсүүлхэ шухала."

Л. И. БРЕЖНЕВ.

(Казахстанай партийно-ажахын суглаан дээрэ хэлэһэн үгэһөө).

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН СУРТАЛ БОДОЛОЙ ДААБАРИНУУДЫЕ ШУДАЛХА

...ССС-эй XXV съездын ...нүлөөн доро манай ...бухы ажабайдал, ...болон арадай олон ян...жал ябуулга хүгжэжэ ...Съезд болбол СССР-...мунис байгуулалтын ...түүхэтэ шата, ...удха ша-...үйлэ хэрэг болоно. ...съезд хадаа мүнөөнэй ...гол үндэһэн тон ...асуудалнуудта ха-...тэһэн, марксистско-ле-...үзэл сурталые бухы ...ань баяжуулһан бай-...«КПСС-эй Центральна ...дэй тоосоон, дотоо-...болон гадаадын полити-...талаар партиин бэелүүл-...жээтэ зорилгонууд» гэ-...партиин ЦК-гай Гене-...секретарь нүхэр ...Брежневэй элидхэл, ...бусад документ-...политическэ тон ехэ ...шанартай дүй дүршэ-...гсолоо, научна комму-...теори болон прак-...шэнэ хубита нэмэрээ

...мунис байгуулалтаар, ...амдалай ба уласхоо-...хани харилсаагаар, ...ай эрхэ сүлөө ба ...даанхай байдалаар пар-...табиһан зорилгонууд, ...үзэл суртал ба тү-...хадаа ажалшан оло-...политическэ, ажалай ...шэнээр дэбжүүлһэн ...Арбадахи табан жэлэй ...жэлэй даабари-...амжалтатайгаар ...түлөө, эконо-...таашадань дэбжээхэ, ...зоной байдал ...улам һайжа-...зорилгоор үй-...ариин ашаг үрэ ехэдхэ-...хүдэлмэриин шанар һай-...лхын түлөө социалис ...сөөн үргэн дэлисэтэй ...дэлгэрээ. Ороной поли-...дээрэ 1976 оной урга-...түлөө асари ехэ тэм-...боложо байна. Олон ...хүн зондо ойлгосо-...тэдээндэ дэмжэн абта-...партиин XXV съездын ...бодол хадаа улам ...бодото хүсэн боложо, ...бухы хүгжэлтые хур-...гша түгэс хүсэн боло-

...арти хадаа бүхы ажал ...гадаа В. И. Ленинэй ...заабарие ударидалга ...дог юм: «...бухы гэ-...нгээ революционно ...бодолые удаа дараа-...шудалха гээшые өөрын-...ажал ябуулгын түрүү-...ээлжээндэ табидаг ...Суртал бодолой хү-...жүүлгын хүдэлмэридэ, ...зоной марксистско-ле-...үзэл бодолтой болохо, ...гүнзэгырүүлхэ гээ-...парти тон шухала ан-...хандуулдаг юм. ...гэгээрэлэй ...алнуудта съездын ан-...ябадал энэ хэрэгэй ...байһые гэршэлнэ, ...ленинизмые оло-...ээ шудалжа байгаа ...хадал мүнөөнэй шата-...нитын мэдэрэл хүгжөө-...шэнжэ мүн болоно ...съезд тобшолол хэз. ...XXV съездын ...бэринүүдтэй зохил-...партийна һуралса-...зорилгонууд тухай» ...ЦК-гай абаһан ...мүн лэ энэ хэрэгэй ...байһые тодоруулна ...Съездын зааһан заа-...энэ тогтоол дотор ...үргэнөөр тодорхойлог-

...нөөнэй эрхэ байдалда ...эрхилжэ байгаа ...ционно үндэһэн хуби-...ажал ябуулгын ай-...ехэ дэлисэтэй, гүн ...боложо байхада, ...гдэжэ байгаа зорилго-...шэнэ шэнжэтэй, эр-...ба техникын, экономико ...льна харилсаануу-...хурдан түргэнөөр хүг-...байхада, совет хүнүү-...дал һуудалай һайжар-...дээсэлэй хэрэгэй улам ...байхада, буржуаз-...ревизионис үзэл бодол-...үү тэмсэлэй үргэдэ-...да, партиин гэшүү-...ба үргэн олониитэ ажал-...марксистско-ле-...һуралсалыс ...һайжаруулха гээшэ ...шухала болоно. ...совет хүнүүд, нэн тү-...бухы коммунистнууд ...хубилжа байгаа ...дээрэ тон тодо. на-...талаараа бата үндэһэ-...үзэл бодолоор зэбсэгжэ-...мүнөөнэй засагай ниитын ...эрилтэнүү-...ойлгохо, коммунис ...бодолые, партиин поли-...ээлжээтэ зорилгонуу-...оор бэелүүлхын тү-...тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр ...шадахаар үзэл

бодолоор хатуужаха ёһогой. «Мүнөө үедэ, партиин эхилэн орожо байгаа шэнэ шатада партийна һуралсалда коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдые улам олоор хабаадуулха хэрэгтэ һаналаа табихатаяа хамта энэ хүдэлмэриин удха улам һайжаруулхын, теоретическэ хэмжээень бүри дээшэлүүлхын тулада илангаяа ехэ анхаралаа хандуулха шухала», — гээд нүхэр Л. И. Брежнев съезд дээрэ хэлээ һэн.

Коммунистнуудай. үргэн ниитэ ажалшадай марксистско-ленинскэ һуралсалай бүхы хэрэгые һайжаруулха хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гай энэ тогтоол зорюулагданхай. Интернациональна суртал болохо марксизм-ленинизмын гурим ёһонуудые, КПСС-эй түүхэтэ дүй дүршэлые, КПСС-эй съезднүүдэй болон ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд соо. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй болоод партиин бусад хүтэлбэрилэгшэдэй, үгэнүүд соо, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй документнүүд соо теориин асуудалда оруулагдаһан хубита нэмэриие гүн гүнзэгыгөөр шудалха шухала гээд тус тогтоол дотор заагданхай.

Совет арадай аша тулада зорюулагдаһан Коммунис партиин политикые гүн гүнзэгыгөөр, тодоор дэлбэлэн харуулхада, научна үзэл бодол бүрилдүүлхэ хэрэг амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ юм. Ушар нимэһээ коммунис байгуулалтын бодото байдалтай нягта холбоотойгоор, КПСС-эй уласхоорондын ажал ябуулгатай, үзэл сурталай тэмсэлтэй зохилдуулан, партиин теори ба политикые хоорондонь нэгэдүүлэн шудалха хэрэгтэй.

Коммунис үзэл бодолоор нэбтэрэнхэй байха гээшэ эрдэм мэдэсэ, үзэл бодол ба бодото үйлэ хэрэг — эдэ булта нэгэдэнхэй байха ёһотой гэһэн удхатай. Хүнүүдэй бодото ажал хэрэгтэ, партиин хараалһан коммунис байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ хүн бүхэнэй, коллектив бүхэнэй үндэр мэдэрэлтэй, эдэбхитэ ажалда политическэ хүмүүжүүлгын аша үрэ харагдаха байна бшуу. Һуража олоһон эрдэмээ хүнүүд ажабайдалайнгаа эдэбхитэ хараа шугам болгохо, манай общественные хүгжөөлгын шухалын шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ ударидалга болгохо хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй XXV съездын заабаринуудай гол удха эгээл нимэ юм.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн «КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоон, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин бэелүүлхэ ээлжээтэ зорилгонууд» гэһэн элидхэлые гүнзэгыгөөр шудалалга хадаа мүнөө үеын партийна һуралсалай ба үргэн олониитын дунда эрдэм мэдэсэ нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ элдэб арга нүхэсэлнүүдэй гол зорилго, тиихэтэсэ хамта эдэнэй удхые баяжуулха, нүлөөень дээшэлүүлхэ гол зүйл болоно. Съездын документнүүдые шудалалга эдэниие бодото байдалда хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлгын шухала эрхэ нүхэсэл, коммунистнуудые, бухы совет хүнүүдые марксистско-ленинскэ суртал һургаалнуудаар зэбсэгжүүлгын нүлөө ехэтэй хэрэгсэл болоно гэжэ парти тоолоно. Партиин залуу гэшүүдэй, мүн КПСС-эй зэргэдэ орохые бэлдэжэ байгшадай съездын материалнуудые һайнаар шудалхынь тула онсо анхарал хандуулагдана.

Кружогуудта, семинарнуудта, һургуулинуудта, марксизм-ленинизмын университедүүдтэ, эрдэм олониитын дунда нэбтэрүүлдэг газарнуудта съездын материалнуудые шудалха хэшээлнүүд үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ эхилээ һэн. Эдэ хэшээлнүүд ажалшадые тон ехээр һонирхуулһан байгаа. Үшөө нэгэ миллионһоо үлүү партийнабэшэ эдэбхитэд политическэ һургуулинуудта, семинарнуудта һураха хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлбэ.

Гэбэшье энэ хадаа съездын гол тобшололнуудые, һургаал бодолнуудые, тэрэнэй табиһан зорилгонуудые шудалалгын имагтал гүрүүшынь шата болоһон байгаа. Съездын үзэл сурталай-теоретическэ баялигые шудалалга удаан саг соо бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан зорилго болоно. Энэ һуралсалай жэлдэ тэрэ политическэ, экономическа һуралсалай хүдэлмэриин гол удхые тодорхойлхо юм. Мүнөө партийна организацинууд һуралсалай жэлые эхилхэ хүдэлмэрээ дүүргэжэ байна. Һуралсалай теоретическэ хэмжээнэй, шанарайнь шэнэ эрилтэнүүдтэ таарахын тула эдэнэр олоһон дүй дүршэлдөө түшэглэн, хүсэлэл оролдолго гаргаха байна.

Шэнэ жэлдэ һуралсалай удха шанар манай ороной хүгжэлтын мүнөөнэй шата тухай съездын бухы тодорхойлолгонуудаар, тобшололнуудаар нэн түрүүн баяжуулагдаха юм. Манайда байгуулагдаһан хүгжэнги социалис общество ниитын байдалай бухы талые таарүү зохидоор хүгжөөхэ, коммунис байгуулалтын гол шухала асуудалнуудые үргэлжэдэнь шиидхэхэ эрилтэ табина.

«Бүхэли байха шэглэлтэйгээр ниитын байгуулалтые хүгжөөлгэ общественные бүхы зүйлнүүдые мэдэлдээ оруулха гэхэ гү, али дутуу юумэнүүдыень гэрээнһээ бии болгохо гэһэн удхатай. Тиигэжэ түүхэтэ хүгжэлтын үедэхи байгуулалта бүхэли шэнжэтэй болодог байна» гэжэ ниитын байгуулалта хүгжөөхэ тухай хэлэхэдээ К. Маркс тэмдэглээ һэн. Түгэс хүгжэһэн социализм хадаа шэнэ байгуулалтые бүхэли, ниитэ нэгэн болгоһон, социализмын хуулинуудые, гол ёһонуудые улам бүри хүсэд дүүрэнээр харуулха, тэрээндэ тааралдаһан зорилгонуудые хүсэд дүүрэнээр бэелүүлхэ гэһэн удхатай.

Энэ бүхэли байха гэһэн ойлгомжые элирүүлэн харуулалгада түгэс хүгжэһэн социалис экономическа онсо хуули ёһонуудые. КПСС-эй XXV съезд дээрэ зохёон тодорхойлогдоһон партиин экономическа стратеги ба политикые шудалалга түрүүшын һуури эзэлхэ ёһотой. Ниитын үйлэдбэриин хурдан түргэн, тэнсүүритэй хүгжэлтын, тэрэнэй ашаг үрэ дээшэлүүлгын, эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтэ хурдадхалгын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын, хүдэлмэриин шанарые али бухы талаарнь һайжаруулгын асуудалнуудые гүнзэгыгөөр ойлгуулха гээшэ түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ арадай ажахын зорилгонуудые һайнаар шиидхэхэдэ туһалха байна. Совет хүнүүдэй байдал, тэдэнэй ажал хүдэлмэриин ба ажаһуудалай эрхэ байдал саашадань һайжаруулха, элүүрые хамгаалга, һуралсал, соел культура дэбжээхэ гэхэ гү, али шэнэ хүниие, али бухы талаараа хүгжэнги хүниие хүмүүжүүлхэ, байдалаймнай бухы түхэл шэнжые нарижуулха хэрэг эдэ зорилгонуудые дүүргэлгэһээ дулдыдаха байна гэжэ бүгэдэ ниитэдэ ойлгуулха шухала. Социалис мүрысөө, ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө хүдэлөөе хүгжөөлгэдэ али болохоор нүлөөлхэ, түсэбтэ арбадахи табан жэлэй — ашаг үрын ба шанарай табан жэлэй — даабаринуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй түрүү дүй дүршэлые дэмжэн дэлгэрүүлхэ гээшэ пропагандистнуудай, үзэл сурталай бухы хүдэлмэриин саг үргэлжын зорилго мүн.

КПСС-эй аграрна теориие, политикые съезд баяжуулаа. Тэрэнэй материалнууд соо, «Ажахы хоорондохи хамжаанай, агропромышленна нэгэдэлэй үндэһөөр хүдөө ажахын үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ ба томодхохо хэрэгые саашадань хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор, партиин бусад документнүүд соо хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхөөр хараалагдаа. Энэ хараа түсэб хадаа Ленинэй кооперативна түсэбэй суртал һургаалнуудые зохёохы ёһоор хүгжөөһэн ябадал болоно. Эдэ асуудалнуудые шудалхадаа, продукци үйлэдбэрилгые хурдадхан түргэдхэхэ, ажахынуудай ашаг үрэ, колхозно үйлэдбэриие дээшэлүүлхэ, томодхохо хэмжээе түргэдхэхэ, хүдөө тосхондо ниитын харилсаае нарижуулха талаар партиин хараалһан хэмжээнүүдые, харгы замуудые хаража үзэлгэдэ анхаралаа хандуулха шухала.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта).

ЕХЭ ТАРЯАНАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

Хужартын хойто хадын үбэр өөдэ харахада, хүрьһэтэ дэлхэй сайбар шара хүнжэлөөр хушагдаад, палхи һэбшээндэ халюуран харагдана. Наранай элшэдэ зэрэлгээтэн нэмжыһэн тарянай дундуур комбайнууд хойно хойноһоо һубарилдан ябахадаа, мушхаран унажа байһан долгин соогуур тээ дэгдээд тамаржа ябаһан шэнги. Энэ «Дружба» колхозой 4-хи бригадын комбайнернууд.

Ойронь дүтэлхэ бүри комбайнуудай хүндэ абяан улам хүсэтэйгөөр дуулдана.

Манай «зогсыт» гэһэн тэмдэг үгэхэдэмнай, һүүл барижа ябаһан комбайнер туһалагшадаа штурвалаа үгөөд, хажуудамнай ерэбэ.

— Энэ Намсараев Владимир Гомбоцыренович гээшэ, — гээд тоо бүридхэгшэ Бато Хойлаков манине комбайнертай танилсуулна.

...Харахан шарайтай, хурса нюдэтэй, хүдэршэг болоһон бэетэй хүбүүн. Армида алба хэжэ ерээд, нёдондонэй комбайнерай штурвалда һуугаа һэн. Тэрэ, намартаа 11 мянга шахуу центнер тарая сохижо, нютагайнгаа хүн зонние гайхуулаа. Гартаа дүйтэй, һүбэлгэн бэрхэ, ажалда абьяастай хүнэй шэнжэ мүнөөнһөө харуулхадаа, «холо ошохо хүбүүн» гэжэ нютагайхидынь юрөөгөө юм гэлсэнэ.

— Комбайнер болохоео бүри багаһаа хүсэдэг һэм. Нютагайнгаа механизаторнуудай жолоододог машинануудай хажууһаа һалагшагүй бэлэйб. Тиигээд наймадахи класс дүүргээд, трактористын курса дүүргэхэдээ, одоол һанаагаа дүүрээ һэм.

Трактористын үнэмшэлгэ абахадаа, үшөөшье бэеэ хүсөөгүй ябаа һэн. Ёһотой тракторист болоһоноо ажал дээрээ харуулха хэрэгтэй байгаа. Уданшьегүй армида абтажа, тэндэл бэень хүдэржэжэ, ехэ һургаал абаһан, ажабайдалайнгаа саашанхи харгы шэлэһэн бэлэй. Түрэл нютагтаа ерэжэ, аба, эжынгээ ажал хэрэгые үргэлжэлүүлхэһээ ондоо жаргал хүндэ үгы юм гэжэ тэрэ ухаандаа бүхөөр оруулаа һэн. Иимэ гүнзэгы мэдэрэл. түрэл нютагайнгаа ажахые, нютаг зонойнгоо байдал ба соёл болбосоролыень саашань бүри һайжаруулха гэһэн эрмэлзэл, харюусалга энэ хүбүүе һайнаар ажаллахые, хамтын хэрэгэй түлөө оролдожо ябахые баадхана.

—Энэмнай колхозой эрхим комсомолшуудай нэгэн. Зангаар һайн, олон үгэгүй, үлүү юумэндэ дурагүй хүн Энэ тоо бүридхэгшэ Бато Цыренбудаевичай үгэ. Владимир Гомбоцыреновичтэй өөргэйнь хөөрэлдэхэдөө, юумые шэнжэлэн харадаг, бодомжо ехэтэй, ажалаа, техникээ һайнаар мэдэхэ хүн гэжэ ойлгоо һэмди.

— Бэсдээ найдадаг шэнгээр техникэдээ найдаха хэрэгтэй, — гээд тэрэ хөөрэнэ.

—Тарая хурялгын хүдэлмэридэ комбайнер эртээнһээ бэлдэхэдээ, шүрэб бүхэниинь шалгажа үзэдэг, ходо эбдэрдэг частьнуудыень эндэ тэндэһээ бэдэржэ олодог, юрэдөө захаһаа эсэс хүрэтэрнь улаан гараараа барижа үзөөгүйдөө үнэмшөөгүйдөө, комбайнынгаа хажууһаа һаладаггүй хэбэртэй.

Комбайнаа иигэжэл бэлдэхэдээ, найдамжа ехэтэй ябадаг бэзэ. Тарая хурялга — хамтын хэрэг. Эндэ гансал өөрынгөө хуби хараха гээшэ тон буруу юм. Тиимэһээ нүхэдтөө туһалха ябадал эндэ хуулита болонхой. Энэшье жэлэй тарая хурялгада бэлдэхэдээ, нүхэдтэе—Пётр Цыдыповтэ. Доржо Гумпыловта, Владимир Тимофеевтэ зүбшэл заабари үгэхэһөө гадна, комбайнуудынь заһабарилалсаһан, бэлдэлсэһэн байгаа.

Тиихэдээ нёдондо нүгөөдэ бригадаһаа ерэжэ, хурялгада туһалалсыш гэжэ гуйхадань, Владимир Гомбоцыренович үгэ дуугүй ошожо, нилээд ехэ тарая хадажа үгөө һэн.

Мүнөөшье бүлэгөөрөө хүдэлжэ байхадаа, нүхэдэйнь комбайнуудай зогсоходонь, хүлеэгээд байдаггүй, харин заатагүй өөрөө туһалхые оролдодог юм. Мүнөө тэдэнэрэй һайнаар хүдэлжэ байһанайнь эрхэ нүхэсэл, магад, энэ ушар байжа болоо.

Юрэдөө, хамтын хэрэгэй түлөө хамаг һаналаа табидаг хүн гэһэн сэгнэлтые зүбшөөхэ бухы үндэһэ баримта бии.

Мүнөө Владимир Гомбоцыренович 10 мянган центнер тарая сохихо гэһэн социалис уялга абанхай. Энэ хадаа Казахстанай партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй «... һайнаар хүдэлхэ. һайнаар хүтэлбэрилхэ арга бии...» гэһэн үгэдэ харюу гай тэмдэг болоно. Иимэ ехэ уялга тухайнь колхозой правлениин түрүүлэгшэ В. М. Цыдендамбаев иигэжэ хэлэнэ:

— Уялгаа дүүргэхэ дүүрэн аргатай, бидэнэр эды шэнээн тарая сохихо гэжэ этигэнэбди.

Энээниинень баталжа, залуу комбайнер түрүүшын үдэрнүүдтэ үдэртөө 40 гаран гектар тарая унагаадаг байгаа. Зүгөөр бороо хура һаа туулна ха. Тиигэбэшье һаань, сэлмэг үдэрые, һүниие дүүрэн хэрэглэхэ, комбайнуудаа бүтээсэ ехэтэйгээр жолоодохо гэхэ мэтээр хурялгые түргэдхэхэ бухы онол арганууды Владимир Гомбоцыренович бэдэрнэ.

Хурялгын шанар — комбайнерай һэшхэлһээ. Арадай хинагшадай эндэ үдэр бүри шалгалта хэжэ байдагшье һаань, комбайнер өөрөө эрхим шалгагша байха ёһотой. Энээние залуу комбайнёр наринаар сахижа ябадаг. оройһо, хоолос гээхэ ябадалые шууд усадхадаг байна.

Колхозойнгоо хоёрдохи бригадатай Хужартын 4-дэхи бригадынхид мүрысэдэг. Мүнөө хоёр бригадын комбайнернууд соохоо Владимир Намсараев түрүү һуури эзэлнэ.

...Иигэжэ манай хөөрэлдэжэ байхада, һубарилдаһан гурбан комбайнуудһаа автомашинанууд алтан шэниие ашаад полевой стан тээшэ шуумайнад. Эндэһээ оройһо тушаан абадаг Ехэ Хүдэриин пунктда үглөөнһөө үдэшэ болотор автомашинанууд һүндэлнэ. Ехэ тарянай түлөө халуун тэмсэл эндэ үргэлжэлһөөр.

М. НИМАЕВ
манай тусхай корр.
Хяагтын аймаг.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ГҮРЭНДЭ МЯХА, ҺҮ, НООҺО, ҮНДЭГЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР БАЙГША ОНОЙ ГУРБАН КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБЭЙ ХЭР ДҮҮРГЭГДЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ

1976 оной сентябрийн 16-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	мяхан	һүн	үндэгэн	нооһон
Баргажанай	54	88	—	105
Баунтын	42	90	—	—
Бэшүүрэй	42	96	—	103
Зэдын	46	90	118	96
Яруунын	67	93	—	103
Загарайн	54	89	—	91
Захааминай	64	91	—	103
Кабанскын	76	87	—	—
Хэжэнгын	45	92	—	105
Хурамхаанай	67	85	—	104
Хяагтын	37	95	—	95
Мухар-Шэбэрэй	58	96	—	94
Ахын	24	89	—	113
Прибайкалиин	72	104	—	—
Хойто-Байгалай	36	130	—	—
Сэлэнгын	42	90	—	101
Түнхэнэй	42	86	3,8 дахин	103
Улаан-Үдын	70	99	114	107
Хориин	47	90	89	91
Бүхыдөө	56	92	114	99,4

ШЕФҮҮДЭЙ ТУҺАЛАМЖА

Хориин аймагай совхозуудай үйлэдбэриингөө бүхы һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэ даабаринуудаа, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ тэмсэлдэнь промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай болон албан газарнуудай коллективүүд саг үргэлжын туһаламжа үзүүлжэ байдаг заншалтай юм.

Ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһын үедэ шефүүд арга боломжоороо олон хүдэлмэришэдые, техникэ, түхеэрэлгэнүүдые үбһэ хуряалгада табиһан, хэдэн дахин субботник болон воскресникүүдые эмхидхэһэн байха. Тиихэдэ совхозуудта хамта дээрээ 9 мянга шахуу центнер үбһэ сабшажа, һүри болгожо тушаагаа. Гадна 232 центнер модоной набшаһата тэжээл суглуулагдаа.

Хандагайн леспромхозой, Үдын лесхозой, Хүрбын ОРС-ын, Госбанкын аймагай отделениин, коммунальна предприятинуудай комбинадай коллективүүд илангаяа эмхитэйгээр, һайнаар хүдэлжэ, даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ шадаһан байна.

Хандагайн леспромхоз Дээдэ-Тайлсын совхоздо хониной нэгэ, тугалай нэгэ байра шэнээр барижа тушаагаа, фермэ шадарай участок хорёолжо үгөө. Тиихэдэ Үдын леспромхоз энэ совхозой Доодо-Голой отделениидэ полевой стан бариһан байха юм.

Мүнөө тарая хуряалгын, оройһо хатаалгын, сэбэрлэлгын хүдэлмэридэ шефүүд эдэбхитэйгээр хамһалсажа, өөһэдынгөө хубитые оруулалсажа байна.

Манай корр.

ХАРТААБХА ХУРЯАНА

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда хартаабха хуряагдажа дүүрэхээ байна.

Звеньевод Н. Бояриная хартаабхын поли баян ургаса үгэнэ. Механизаторнууд Ф. Имеев, И. Астраханцев, Н. Шумнов, С. Волгин, С. Будацыренов хартаабха малтадаг комбайнуудаа һайн ябуулдаг юм. Автомашинын жолоошод П. Давыдов, Н. Беликов ба бусад хартаабхын баян ургаса ехээр шэрэнэ.

Тус ажахыда һургуулиин шабинар, гидромелиоративна техникумэй студентнэр ехэ туһа хүргэнэ.

А. НИМАЕВ.

Элхиин транспортна предприятиин жолоошод Загарайн аймагай «Дружба» колхозой таряалан дээрэ хүдэлнэ. Тарая хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, тэдэнэр урагшаа һанаатайгаар, оролдосотойгоор хүдэлнэ. Тэдэнэй дундаһаа залуу жолоошон Александр Филиппов шалгарна. Тэрэ халаанайнгаа даабари холо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хоёрдохи классай жолоошон Александр Филиппов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

«СОВЕТСКАЯ РОССИЯ» ГАЗЕТЫН ТУГТА ЭХЭ ОРОНОЙ ШАГНАЛ

«Советская Россия» газетэдэ Ажалай Улаан Тугай орден барюулха баярай суглаан сентябрийн 22-то Москвада болоо. Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, РСФСР-эй ажахын ба соёлой байгуулалтын зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ тэдэниие элсүүлхэ, Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй дотоодын болон гадаадын политикые ойлгуулан нэбтэрүүлхэ талаар габьяануудтай байһанайнгаа түлөө газетын коллектив үндэр дээдэ шагналда хүртөө.

КПСС-эй ЦК-гай Пропагандын таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо Г. Л. Смирнов суглаае нээбэ.

Сугларагшад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрос хүндэтэ президиумдээ ехэ баяртайгаар һунгэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев «Советская Россия» газетын коллективтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй. ЦК-гай Политбюрогой үмэнэһөө, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй нэрэһээ халуун амаршалга, һайн һайхан хүсэлэнгүүдые дамжуулба

«Советская Россия»—һаяшаган газетэ. Тиигэбэшье хорин жэлэй турша соо олондо мэдээжэ болоо, партийна хэблэлэй зэргэдэ хүндэтэй һуури эзэлхэ ёһоороо эзэлээ, — гэжэ М. С. Соломенцев хэлэбэ.

М. С. Соломенцев тус газетые шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншаад, сугларагшадай удаан альга ташалган доро газетын тугта орден зүүлгээ.

«Советская Россия» газетын ахамад редактор А. И. Луковец редакциин коллективэй, эдэбхитэй бэшэгшэдэй ажалые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ халуун баясхалан хүргэбэ. «Советская Россия» коммунис байгуулалтын бүхы һалбаринуудай талаар саашадаашье партиин үнэн туһалагшань байха гээд найдуулаа.

Үндэр дээдэ шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, түбэй хэблэлэй ба ажалшадай түлөөлэгшэд тус газетые халуунаар амаршалба.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Брежневтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые нэгэ һаналтайгаар баталан абаба.

(ТАСС).

«СОЮЗ-22» БУУЛГЫН БЭЛЭДХЭЛ ХЭНЭ

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ЦЕНТР. сентябрийн 22. (ТАСС). «Союз-22» гэжэ замбуулинай онгосын ниидэлгынь түгэсхэхэ саг ойртожо байна.

Сентябрийн 21-нэй ажалай үдэрэй тэнгһээ хойшо Газар дэлхэйн нюур талын зурагуудые буулгаха түгэсхэлэй сеанснууд хэгдээ. Тиихэдээ Германиин Демократическа Республикын. Прибалтикын союзна республикануудай, Карелиин АССР-эй, Московско ба Ленинградска областьнуудай фото-зурагууд буулгагдаба. Тиигээд буулгалгынь программа бүрин дүүргэгдээ.

Онгосо дээрэхи арбан зургаан часай ажалайнь ээлжээтэ үдэр сентябрийн 21-дэ Москвагай сагаар 4 часта эхилһэн байна. Валерий Быковский, Владимир Аксенов амитад ба ургамалнуудые шэнжэлхэ хүдэлмэреэ энэ үглөөгүүр түгэсхөөд Газар дэлхэйдээ бусаха бэлэдхэл хэжэ захалаа.

Космонавтнууд онгосынгоо оньһон түхеэрэлгэнүүдэй ямар байһые, хүдэлэсые шалгаба, плёнкотой хайрсагуудые, бортын журналнуудые. шэнжэлгэнүүдэйнгээ бусад материалнуудые буулгын аппарат хүдар оруулба. Двигателиин түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгөөд туршаа.

Телеметрическэ мэдээнүүдэй, онгосо дээрэһээ дамжуулагдаһан элидхэлнүүдэй ёһоор. «Союз-22» гэжэ замбуулинай онгосын бухы түхеэрэлгэнүүд һаадгүй хүдэлнэ. Экипажай гэшүүдэй бэень һайн ябана.

ВЦСПС-эй ПЛЕНУМ

Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй пленум сентябрийн 22-то Москвада болобо. Зүбшэхэ зүйлэй нэгэдэхи асуудалаар—СССР-эй профсоюзуудай ээлжээтэ XVI съездые зарлаха тухай элидхэл ВЦСПС-эй секретарь В. И. Прохоров хээ.

СССР-эй профсоюзуудай ээлжээтэ XVI съездые 1977 оной мартын 21-дэ Москвада зарлаха гэжэ пленум тогтообо.

Съездын зүбшэн хэлсэлгэдэ нимэ асуудалнууд табигдана. Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй тоосоон. Түбэй шалгалтын комиссиин тоосоон. Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведые һунгалга. Түбэй шалгалтын комиссине һунгалга.

«Арадай ажахын түсэбүүд ба социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадай коллективүүдые элсүүлхын тула профсоюзна эмхинүүдэй ябуулдаг хүмүүжүүлгын. ниитэ-соёлой хүдэлмэри улам һайжаруулха тухай» хоёрдохи асуудалаар ВЦСПС-эй секретарь Л. А. Землянникова элидхэл хэбэ.

Тэрэшэлэн колхозуудтахи профсоюзна эмхинүүдэй гэшүүдые олон болгохо асуудал зүбшэн хэлсээд, зохихо хэмжээнүүдые хараалан тодорхойлоо.

Профсоюзуудай городской ба районно соведүүдые болюулха тухай шиидхэбэри пленум мүн лэ баталан абаба.

(ТАСС).

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

ТҮСЭБ, УЯЛГАНУУДАА ЗААТАГҮЙ ДҮҮРГЭХЭ

1976 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб болон абаһан социалис уялгануудаа Улаан-Үдэ хотын промышленна предприятинуудай, барилгын, коммунально-ажахын, худалдаа наймаанай, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, транспорт болон хэлхеэ холбооной эмхи зургаануудай коллективүүдэй хэр дүүргэжэ байһан тухай, Алма-Ата хотодо болоһон Казахстанай партийно-ажахын эдэбхитэдэй зүблөөн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ соо тодорхойлогдоһон тобшолол болон заабаринуудтай зохилдуулан, городской партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал республикымнай ниислэлэй партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Суглаан дээрэ элидхэл хэһэн. КПСС-эй горкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков** хотын ажалшадай коллективүүдэй хүдэлмэриин найма һарын дүн гүнзэгыгөөр шэнжэлэн харуулһан, арадай ажахы хүгжөөхэ түсэбэй, абаһан социалис уялгануудай дүүргэлтэдэ түбэг татажа байһан дутагдалнууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд тушаа тогтоо.

Городой промышленна олон предприятинуудай коллективүүд яһала амжалтатайгаар арбадахи табан жэлэй түрүүшынь жэлдэ бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэжэ байна. Тэдэнэй тоодо локомотив-вагон заһабарилгын, судна бүтээлгын, шэлэй заводууд, нарин сэмбын, мебелиин ба модо болбосоруулгын комбинадууд оролсоно. Эдэ болон бусад түрүү предприятинууд байгша оной найман һарын түсэб дүүргэжэ шадаа. Гэхэ зуура бүхы дээрээ городой промышленность горитой гээгдэлдэ оронхой байһыень элидхэлшэ тоо баримтануудаар гэршэлэн харуулаа. Найма һарын туршада 6 миллион түхэригэй хэмжээнэй продукци дутуу гаргагдаһан байха юм.

Илангаяа хирписын, киномеханическа заводууд, «Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй предприятинууд, городой һүнэй комбинат, республиканска типографи, мяха консервын комбинат гэхэшэлэн хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Гээгдэлдэ ороһон коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд харюусалгагүйгөөр хүдэлнэ, партийна болон гүрэнэй журам һулаар сахигдана. Миил хоёр-гурбан үдэрэй туршада бүтээн гаргагдаха продукци дутуу үгэһэн предприятинууд олон. Харюусалгагүй хүтэлбэриһөө, ажалай эмхидхэлэй һулаһаа иимэ юумэн ушарна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Энэ ушарта металл хэрэгсэлнүүдые гаргада Кировэй нэрэмжэтэ, хилээмэнэй заводуудай, типографиин, һүнэй комбинадай хүтэлбэрилэгшэд горитой зэмэлүүлээ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар авиационно, прибор бүтээлгын, судна бүтээлгын заводуудта ехэ хүдэлмэри ябуулагдана, али олон хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ. Гэбэшье үнгэрһэн 8 һара соо 22 предприяти ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа дүүргэсэгүй, 13 предприятида салин хүлһэндэ мүнгэ гаргашалга ажалай бүтээсын ургалтые ахижа ябаһан байха юм.

Саашань үгээ үргэлжэлүүлхэдээ, элидхэлшэ хүдэлмэриин шанар һайжаруулха асуудалда анхаралаа ехээр хандуулба. Городой предприятинуудай бүтээн гаргадаг оройдоол 55 зүйлнүүдтэ Гүрэнэй шанарай тэмдэг олгогдонхой. Энэмнай үйлэдбэрилэгдэдэг бүхы продукциин тоогой 4 процент болоно бшуу. Ушар иимэһээ энэ асуудал шиидхэхэ хэрэг хадаа партийна организацинуудай үдэр бүриинь анхарал доро байха зүйл мүн гэжэ онсолон батадхагдана. Али олон хэмжээ ябуулганууудай бэелүүлэгдэжэ байгаашье һаа, зарим предприятинуудта голодоһон ехээр гаргагдажа, үйлэдбэридэ айхабтар ехэ хохидол үзүүлэгдэнэ.

Барилгын эмхи зургаануудай хүдэлмэри мүн лэ элидхэл соо үргэнөөр харуулагдаа. Найма һарынгаа түсэбтэ даабари дүүргэжэ шадаагүй, үнэндөө, ехэ гээгдэлдэ ороһон барилгын коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд шүүмжэлэгдээ, дутагдалаа алдуу эндүүгээ дары усадхаха эрилтэ тэдэндэ табигдаһан байна. Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи СМУ-гай, «Востоксантехмонтаж» трестын барилгашадай хангалтагүй хүдэлмэри тушаа элидхэлшэ горитой тогтоо. Тэрэшэлэн «Бурпромстройматериал» нэгэдэл барилгашадые хирпинсээр муугаар хангахаһаа гадна, энэ шухала зүйлые ёһон бусаар, хайша хэрэгээр гаргашална.

Транспортын, хэлхеэ холбооной, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, коммунальна предприятинуудай хүдэлмэри элидхэл соо мүн лэ бодото сэгнэлтэ абаһан байна.

Элидхэлэйнгээ эсэстэ нүхэр Беляков 1976 оной түсэб, абаһан социалис уялгануудаа заатагүй дүүргэхын тула ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд бодото хэмжээ абаха, ажалшадай коллективүүдэй дунда социалис мүрысөө бүри үргэнөөр эмхидхэхэ уялгатай байһыень онсолон заагаа. Тиихэтээ хамта үйлэдбэриин участок бүхэндэ партийна нүлөө улам үргэдхэхэ гээшэ шухалын шухала асуудал болоно гэжэ элидхэлээ.

Арбадахи табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй, районой ажалшадай коллективүүдтэ шэнэ үүсхэлнүүдэй улам үргэнөөр дэлгэржэ байһан тушаа КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь **А. Д. Чукаев** суглаанда хабаадагшадта элидхээ. Социалис мүрысөөе Буряадай мебелиин ба модо болбосоруулгын, нарин сэмбын комбинадуудай коллективүүд толгойлно. Районой 190 шахуу ажалай түрүүшүүл жэлэй түсэбтэ даабари дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээд байна.

Гэбэшье районой промышленность валова продукци бүтээн гаргаха найма һарын түсэб дүүргэжэ шадаагүй, долоон предприяти гээгдэлдэ оронхой. Тэдэнэй табаниинь жэжэхэн (зуу хүрэхэгүй хүдэлмэрилэгшэдтэй) коллективүүд. Илангаяа барилгын эмхи зургаанууд хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. БУС-ай зүгһөө хүтэлбэри һула, барилгын эмхинүүдэн материально-техническэ үндэһэ һуурииь һула, ажалай эмхидхэл, журам муу гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

«Электромашина» заводой коллективэй ажал хэрэг тухай тэрэ предприятиин директор **В. С. Самбаров** үгээ зорюулаа. Найма һарын түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ. Хүдэлмэриин шанар улам һайжаруулха зорилгоор тусхай хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ байдаг. Заводой коллективэй бүтээһэн бүхы продукциин 50 гаран процентнь эрхим шанартай гэһэн сэгнэлтэдэ хүртэнэ.

Агуу Октябриин революциин 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулһан социалис мүрысөөндэ улам олон хүдэлмэришэдэй хабаадалсажа, габшагайгаар хүдэлжэ байһан тухай прибор бүтээлгын заводой хүдэлмэришэн **Л. Э. Бизьяева**, ЛВРЗ-гэй парткомой секретарь **В. В. Саржан**, «Туяана» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй гол предприятиин оёдолшон **Н. Н. Игнатьева**, кондитерскэ фабрикын комсомолой организациин секретарь **Л. С. Попкова** гэгшэд хөөрэһэн байна.

Гэр барилгын комбинадай начальник **О. Б. Плоткин**, мяха-консервын комбинадай ахамад инженер **В. С. Мылзенов**, барилга- хабсаралгын 397-дохи поездын барилгашадай бригадир **М. И. Халзагаров** коллективүүдэй хүдэлмэридэ ушарһан хүндэ хүшэр байдал тухай, тэрэниие усадхаха зорилгоор ямар хэмжээнүүдэй абтажа байһан тухай хэлэһэн.

Түмэр замай Улаан-Үдын отделени зуугаадһаа предприяти болон эмхи зургаанудта ашаа вагон асардаг, гаргаһан продукциинь ондоо тээшэ ... байна. Гэхэ зуура поезд ... ти руу ошоһон түмэр ... муу байдалтайһаа, ... ба буулгалгын хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэһэ... рэһээ вагонууд үлэмжэ ... сагта миин байха, ... баатай болодог. Ингэжэ ... мэр замшадта ехэ һаад ... руулна, түбэг татана. ... дутагдал тухай түмэр ... Улаан-Үдын отделениин ... чальник **А. И. Долгий** ... хэлэхэдээ тогтоо.

Городой партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаанай хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой секретарь **В. Г. Бирюков** ... баадажа, үгэ хэлэһэн ...

1976 ондо городой арадай ажахы, соёл культура ... жөөхэ түсэб коллективүүд ... абаһан социалис уялгануудые заатагүй дүүргэхэ ... рилго хараалһан дэлгэрэнгы тогтоол нэгэ дуугаар ... лаан дээрэ баталагдаа.

Г. ЦЫРЕТОРОВ
манай корр...

Политическэ, экономическа һуралсалай урда тээ

БЭЛЭН БОЛОНХОЙ

Марксистско - ленинскэ һуралсалай жэлэн эхилхэ саг ойртобо. Партиин райкомууд, предприятинууд болон организацинуудай, колхозууд болон совхозуудай партийна организацинууд шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэйнгээ хүдэлмэри гол түлэб дүүргээ. Политическэ һуралсалда хабаадаха хүнүүд тодорхойлогдожо, һургуулинууд байгуулагданхай. Мүн комсомолой политическэ һуралсал, ажалшадай экономическа һуралсал бүридүүлэгдээ. Партийна, комсомолой, экономическа һуралсалда хүдэлхэ пропагандистнар томилогдоо.

«Партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, партийна һуралсалан зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо заагдаһанай ёһоор марксистско-ленинскэ һуралсалые улам һайжаруулхын тулада зохихо хэмжээнүүд абтаха болоно. Энээн соо табигдаһан зорилгонуудтан зохилдуулан, һуралсалай бүхы хүдэлмэри эмхидхэгдэхэ хараатай.

Политическэ һуралсалай энэ жэлдэ КПСС-эй XXV съездын материалнуудые шудалха юм. Һуралсалай программа, ном үзэхэ расписани, методическа заабари болон бусад дууһан бэлэн болонхой.

КПСС эй райкомуудай, партийна комитедүүдэй политическэ гэгээрэлэн кабинедүүд пропагандистнарые һургаха, туһаламжа үзүүлхэ жэлэй түсэбүүдые табиһан байна. Һуралсалай жэлэй урда тээ пропагандистнар шата шатаараа семинарнуудта хабаадажа һуралсаа, эрдэмээ дээшэлүүлээ.

Манай корреспондент хэдэ хэдэн райкомуудай, партийна комитедүүдэй политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдтэ хонходожо, шэнэ жэлдэ хэр бэлдэһэн тухайдань хөөрэлдэбэ. Эдэнэрэй хөөрөөн доро толилогдобо.

Партиин Мухар-Шэбэрэй райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо **Б. Н. Дэмбаева:**

— Партийна һуралсалай гурбан шатануудта һуралсаха хүнүүд тодорхойлогдожо, бүхы һургуулинууд бүридүүлэгдээ. Мүнөө жэлдэ партиин XXV съездын материалнуудые үзэжэ үргэлжэлүүлхэбди. Программа болоод бусад методическа материалнууд политическэ һургуулинуудта тараажа үгтөө.

Партиин XXV съездын һүүлээр уданшьегүй партийна һуралсал улам һайжаруулха тушаа тусгаар тогтоол КПСС-эй ЦК гаргаа һааб даа. Марксистско-ленинскэ һуралсалые улам үндэр хэмжээндэ табиха, удхыень гүнзэгы болгожо, аша үрэ ехэтэй болгохо гэжэ эндэ хэлэгдэнэ. Энэ зорилго бэелүүлхэ хэмжээнүүд абтажа байна. Һуралсалые хүтэлбэрилхэ, шалгаха, туһаламжа үзүүлхэ хэрэгые һайжаруулха гэжэ оролдохобди. Энэ зорилгоор «КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, марксистско-ленинскэ һуралсал һайжаруулха талаар районой партийна организациин зорилгонууд тухай» асуудал байгша оной сентябриин 28-да партиин райкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэнь.

Һуралсалай энэ жэлдэ аймаг дотор хамтадаа 70 һургуули хүдэлхэ болонхой. Тэдэнэй 41-ниинь КПСС-эй XXV съездын материалнуудые үзэхэ юм. Мүн ажалшадан экономическа 24 һургуули, коммунис ажалай 34 һургуули хүдэлхэ. Комсомолшуудай һуралсаха 27 политическэ кружок байгуулагдаа.

Бүхы шатын һуралсалда хүдэлхэ пропагандистнар шэлэжэ олдонхой гэхэ гү, али олонхинь урдань хүдэлжэ байһан зон үлэнхэй. Эдэнэрэй олонхинь партиин гэшүүд, дээдэ эрдэмтэйшүүл юм. Пропагандистын ажалда хүдэлжэ дүршэһэн хүнүүд олон. Партийна, совет, ажахын хүтэлбэрилхы тушаалтад, колхозууд болон совхозуудай, эмхи зургаанууд болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар эдэнэрэй дунда бии.

Дүршэл ехэтэй, мэргэжэл һайнтай болоһон пропагандистнар манайда олон. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдээр, хоёр хүн: «Заганский» колхозой партийна организациһаа Л. М. Родионов, Суулгын совхозой партийна организациһаа Н. Н. Денисов хоёр һайн ажалайнгаа түлөө туристическэ путёвкоор шагнагдажа, хилын саагуур аяншалаад ерээ.

Бэрхэ пропагандистнарай дүй дүршэл согсологдодог байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ 3 хүнэй ажал харуулһан плакадууд гаргагдаа һэн. Энэ жэлдэшье иимэ ажал хэгдэхэ байха. Политическэ гэгээрэлэй кабинедэй жэлэй түсэб табинхайбди. Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэн болонхойбди. Һурахада хэрэгтэй болохо газетэ, журналнуудые һурагшадта захюулжа байнабди.

КПСС-эй Октябрьска райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо **Е. М. Шеломенцева:**

— Мүнөө жэлдэ политическэ һуралсалай дунда шатада олон хүн һураха. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо дунда шатын һургуули 1,5 дахин олон болоо. Ингэжэ «КПСС-эй политика — марксизм-ленинизмын бодото бэелэл мүн» гэһэн темээр XXV съездын материал шудалха һургуулинуудта олон хүнүүдые хабаадуулха хүсэлэнтэйбди.

Манай район дотор эхин шатын 72 һургуули, дунда шатын 54 һургуули, 79 теоретическэ семинар хүдэлхэ юм. Бүгэдэ ниитын экономическа һуралсалда 265 һургуули, коммунис ажалай 145 һургуули байгуулагданхай.

Партиин XXV съезд ажалшадай экономическа һуралсалда үндэр сэгнэлтэ үгөө. Мүн хүтэлбэрилхы тушаалтадай эрдэм, мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партиин съезд ехэ һаналаа табиһан байна. Тиимэһээ мүнөө жэлдэ «социализм ба ажал», «социалис обществодохи инженерэй ажал», «хүтэлбэрилэгшын ажал» гэжэ курсанууд энэ жэлдэ үргэнөөр үзэгдэхэ болонхой.

Энэ жэлдэ 475 пропагандист политическэ һуралсалда хүдэлхэ юм. Олонхинь партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшанай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн семинарнуудта һуралсажа гараа.

Манай районой коммунистнууд болон партийнабэшэ эдэбхитэд октябриин 1-ниие түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахаар бэсэ зэһэнхэй.

ЭРХҮҮГЭЙ ОБЛАСТЬ. Эртэ урдын Зима хотоһоо холо бэшэхэнэ электрохимическэ комбинат байгуулагдажа байна. Энэ хадаа оронноймнай зуун зүгтэ байгша табан жэлдэ баригдаха шухала барилгануудай нэгэн болоно. Газар доро гүнзэгыдэ бэшэ оршодог шанамал дабһан энэ комбинадта түүхэй эд боложо үгэхэ. Комбинадай түрүүшын продукци — хлор энэ жэлдэ үгтэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай барилга.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАБАН ЖЭЛ — АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

УЯЛГА ДҮҮРГЭГДЭЭ

Энэ хүнэй ажаллажа байхые харахада ехэ һонин. 250 килограмм шэгнүүртэй томо гэгшын түмэр шудхалаа хүсэ ехэтэй прессээр сохигдожо, орёо түхэл маягтай томо деталь болгогдоодхино. Томо детальнуудые бэлдэдэг участогай түмэршэ дархан Илья Андреевич Роздобудко үдэр бүхэндэ иимэ ажал хэжэ байдаг.

Гидравлическа айхабтар томо пресс тэрэнэй гарта ехэ бэлэхэнээр хүдэлгэгдэнэ. Харахада, тэрэ хүсэ гаргангүйгөөр, бэлэхэнээр ажаллана хэбэртэй. Дүй дүршэлтэй болоһон, мэргэжэлээ һайнаар шудалһан, техникээ хүсэд мэдэлдээ абаһан хүн лэ иимээр хүдэлдэг гэжэ ойлгохоор.

И. А. Роздобудко локомотив-вагон заһабарилгын заводто арба гаран жэлэй туршада ажаллана. Эрхим зэргын түмэршэ дархан болонхой, юһэдэхи табан жэлэй ударник гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Тэрэнэй ба бусад түмэршэ дархашуулай ... шангаар ажаллажа байһан ашаар заводой кузнечнэ цехэй коллектив жэлэй ... һарын түсэб үлүүлэн ... гэһэн байна.

Кузнечнэ цехэй хүдэлмэришэд жэлэй түсэбһөө дуур 320 тонно шудхалаа ... таль үгэхэ уялга абаа. Найма һарын хугасаада түсэбһөө гадуур 400 ... шудхалаа бэлэдхэжэ, ... лэйнгээ социалис ... үлүүлэн дүүргэбэ. Мүн ... коллектив БАМ-ай зам... автомашинануудай часть... дые бүтээдэг. Энэ даабари болзорһоонь урид дүүргэ... болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Түмэршэ дархан И. А. Роздобудко ажалдаа байна.

П. БУРМАКИНА
фотоэтюд

БАМ-ай БАРИЛГАШАДАЙ АМЖАЛТА

Манай республикын газар дайдаар зурын гараха Байгал-Амарай түмэр зам барижа байгаа барилгын бүхы организацинууд энэ жэлэй найма һарын түсэбые үлүүлэн дүүргээ.

Найма һарын түсэбөөр 23.012 мянган түхэригэй подрядна хүдэлмэри хэгдэхэ байһан аад, 29.620 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэгдээ гэхэ гү, али түсэб 129 процент дүүргэгдэһэн байна. «Нижнеангарсктрансстрой» трест подрядна хүдэлмэри хэхэ даабаряа 156 процент дүүргээ. Тэрэнэй мэдэлэн барилга-хабсаралгын 572-дохи, 575-дахи поезднуудай коллективүүд гүрэнэй түсэб, социалис уялгануудаа холо үлүүлээ.

«ЗапБАМстроймеханизация» трестын оньһожоруулмал колоннонуудай барилгашад барилга хэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ. «Трансвзрывпром» трестын 88-дахи тусхай управлени, хүүргэнүүдые барилгын 52-дохи, 53-дахи отрядууд, «ЛенинградБАМстрой» трестын коллективүүд жэлэй эхинһээ хойшо ажалаа урагшатайгаар ябуулна.

Байгалай ба Хойто-Муйска тоннельнүүдые малтан бариха гол даабаритай барилгын «БАМтоннельстрой» управлени найма һарын түсэбые 111 процент хүргөө.

Эдэ отрядай болон тоннель бариха тусхай хүдэлмэри хэхэ барилгын бусад организацинуудай хүдэлмэришэд тоннель малтаха, тэдэнэй порталай газар малтаха бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэхэтээ хамта үйлэдбэриин барилга, гэр байра бодхолсожо байна. Дабаан, Курлы хушуун дээрэ, Северобайкальск тосхондо тэдэнэр олон барилга хэлсээ.

Северобайкальск хото барилгын түрүүшын хирписэ табиха, тоннельнүүдые барилгын түрүүшын газар малтаха эрхэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрээ. Тэдэнэр энэ эрхые хүндэтэй дээрэ тооложо иимэ уряатай социалис мүрысөө дэлгэрүүлһэн байна. Тоннельнүүдые бариха бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ, гол хүдэлмэри эхилхэ бэлэдхэл түлэг дундаа ябуулагдана.

А. А. Диц гэгшын хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай. Ленинскэ комсомолой шангай лауреат А. И. Рябковой, Социалис Ажалай Герой А. Л. Мудровой, мүн А. П. Еременкын даадаг бригаданууд БАМ-ай барилгашадай дунда түрүүлэн ажаллана.

Байгал-Амарай түмэр замай барилгые хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдээр хангадаг Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой, мүн республикымнай бусад предприятинуудай коллективүүд «БАМ-ай захилда — онсо анхарал» гэһэн уряа соносхоод, манай үеын агууехэ барилгада эльгээгдэхэ зүйлнүүдые болзорһоонь урид бүтээжэ байнхай. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын судна бүтээгшэд БАМ-ай захилаар гурбан теплоход, гурбан баржа болзорһоонь урид бүтээгээд, уһан руу табяа.

Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой коллектив найма һарын ... да 988 мянган түхэ... продукци БАМ-да эль... юм. Энэ завод түмэр ... барилгада хэрэглэгдэхэ ... тонно хабсаргамал түм... тон хэрэгсэлнүүдые, ... тонно барилгын зүйлнүү... бүтээжэ ябуулаа. «Электромашина», локомотив... заһабарилгын завод... коллективүүд БАМ-ай ... хилые болзорһоонь мүн урид дүүргэһэн ... Улаан-Үдын шэлэй за... коллектив жэлэй эх... хойшо 154 мянган ... жэн метр сонхын шэл... ай үйлэдбэриин ба гэр... рын барилганудта эль... бэ.

С. БАРДАМОВА

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын коллектив ехэхэн оролдолго гаргажа байнхай. Промышленна предприятинуудай барилга, байрын гэрнүүдые саг болзор соонь ашаглалгада тушаахын тула хүдэлмэришэн бүхэн тэмсэнэ. Жэшээлхэдэ, А. И. Абричай хүтэлбэрилдэг комплексно бригадын коллектив бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээдэг. Эдэнэр мүнөө Улаан-Үдын Железнодорожно техникумэй залгалаа байшан бодхожо байна. Энэ барилгаяа байгша оной ноябрь һарада дүүргэжэ, ашаглалгада үгэхөөр социалис уялга абаһан юм. Тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула яһала оролдоно.

Владимир Цыренович Сандановай бригадынхид эрхим, түрүү ажалаараа бэшэнэй дундаһаа шалгаржа ябана. Поездымнай хүдэлмэришэд «нэгэн бултанай, булта нэгэнэй түлөө» гэһэн уряа доро хүдэлнэ. Түрүү хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые халан абаһан бэшэшье олон хүдэлмэришэд үдэрһөө үдэртэ ажалайнгаа эршые улам шангадхана.

Манай 834-дэхи поездын коллектив август һарада 370 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа 410 мянганда хүргөө. Хүн бүридэ 703 түхэригэй барилга хэгдэбэ. Энэ тоо баримтануудые хараад үзэхэдэ, манай коллектив үшөө һайн үрэ дүн туйлаха арга боломжотой гээд хэлэхээр.

В. ВИКТОРОВА
барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын инженер.

Промышленность—хүдөө ажахыда

МАГТААЛТАЙ БУСАНА

Республикымнай ниислэл хотын томо ехэ промышленна предприятинуудай. эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад шефтээ абаһан ажахынуудтаа ошожо, түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй горитой даабаринуудаа дүүргэхэдэнь. ехэ туһа хүргэнэ.

Жэшээнь, Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд үйлэдбэриин түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэһээ гадна, хүдөөгэй ажалшадта туһаламжа үзүүлхэ даабаринуудые абадаг. Энэ туһаламжань ямар байдаг юм бэ гэхэдэ, шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр шефүүдээ хангадаг, ургасаяа хуряахадань. ниитын адууһа малда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэдэнь хамһалсадаг юм. Байгша ондо 200-гаад хүн үбһэ сабшалгада хабаадалсаба.

Энэ зун заводой хүдэлмэришэд Хориин аймагай ажахынуудта, тодорхойлон хэлэхэдэ, Хориин, Хүрбын, «Георгиевский» совхозуудаар гаража. хүдөөгэй ажалшадай малдаа үбһэ тэжээл бэлэдхэхэдэнь. туһа хүргөө. Ю. И. Жамбаловай хүтэлбэри доро 30 хүнһөө бүридэһэн бригада Хориин совхоздо ажаллажа, 210 тонно үбһэ сабшажа һурилээд, уялгаяа дүүргэжэ, ажахын дирекциин магтаалда хүртэнхэй бусажа ерэбэ. И. Б. Нахноевой бригада «Георгиевский» совхоздо ошожо хүдэлөө. 18 хүнһөө бүридэһэн энэ бригадын ажал гол түлэб оньһожоруулагдаһан байжа, 200 тонно үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө бүри түргэнөөр бэелүүлбэ.

— 1976 ондо манай заводой хүдэлмэришэд хүдөөгэй ажалшадта 800 тонно үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэжэ байна. Һүүлшын бригадануудһаа Хориин аймагай Хүрбын совхозһоо һаяар бусажа ерэхэ, — гэжэ мэргэжэлтэдэй таһагай начальник Г. Г. Жуков хөөрэнэ.

Тиихэдэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй ургасаяа хуряахадань. заводой 250 хүдэлмэришэд, эдэнэй дунда 75 механизатор. Сэлэнгын аймагай дорлоон ажахыда, тодорхойлон хэлэбэл, Сэлэнгын совхоздо, Кировэй, Карл Марксын, Ленинэй, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта туһалхаяа ошоод, шармайн ажаллажа байнхай.

Энэ предприятиин хүдэлмэришэд Улаан-Үдын аймагай Калининэй нэрэмжэтэ совхоздо 72 гектар дээрэһээ хартаабха малтажа абаха даабаритай юм. Тиин мүнөө үдэр бүхэндэ 250—300 хүн тиишэ ошожо, хартаабха малтана. Сентябриин 23-най байдалаар эдэнэр 60 гаран гектар дээрэһээ түмһэ хуряагаад байба. Начальник Н. М. Кирдеевэй цехэй хүдэлмэришэд, мүн начальнигууд Ю. М. Мальшаковой, А. Н. Григорьевой хүтэлбэрилдэг таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад эдэбхитэйгээр ажаллаж, үдэр бүриингөө даабарине холо үлүүлнэ. Түсэбөө энэ неделидэ дүүргэхэ хараатай.

Ингэжэ прибор бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд хүдөөгэй ажалшадта ехэ туһа хүргэнэ.

Б. М. ЖИГЖИТОВ

ТУҺАЛАМЖА ХҮРГЭНЭ

Улаан-Үдын мяха консервын комбинадай механическа цехэй М. М... вельевэй хүтэлбэри... бригада Захааминай ... ханай комбинадай ... мэришэдтэ туһам... хүргэхын тула эндэ ... һэн байна.

Энэ бригада мя... комбинадай хуушан ... тел абажа, уурал... сөөр хүдэлдэг шэнэ... тел хабсарган табиха, ... луун уурал... сорт... дые заһабарилха, ко... надай зарим газарта ... лаасуулгын түхеэ... хабсаргаха, заһаха ... баритай юм.

Тэдэнэр эндэ ... даабаряа үлүүлэн ... гэжэ байнхай. Энэ ... да ажалаа һайнаар ... гэнэ. Слесарьнүүд ... гей Воробьев, Ге... Игумнов, электро-га... шад Геннадий Кош... Николай Якимов ... бригадын бусад гэ... хабсаралга хэхэ ам... һайн шанартайгаар ... тээнэ.

Бригада хараалһан ... хы ажалаа 30 хо... туршада дүүргэхэ ... абаа һэн. Энэнь ... болзорһоо һиргүй ...

С. ШАГДАР...

КПСС-эй XXV съездын суртал бодолой заабаринуудые шудалха

…лэл. **Эхиннинь** …һанда).

…ной материальна …рна байдалые хэл… …өөр дээшэлүүлхэ …тиин экономическа … эгээл дээдын үг … байгаа. саашадаашье …ет хүнүүдэй һуу… …л һайжаруулга ха…тэ хэрэглэмжэнүү… соогоо байхаар хү… үргэн оло… үзэл сурталай-зан … болон соёлой хэм…шэлүүлгээр батад…ргэтэй. Үгы гэбэл, …жуазна. юумэндэ … хомхон зан ябадал …дээ болохо байна …эд тэмдэглээ һэн. … байгуулалтын үе… зониие һайн һайхан …баритайгаар хүмүү… удха шанар улам …а байна. «Ажабай…хитэйгээр хабаада… … уялгада зүр…һээ хандаха. хэ… ажал хэрэг хоёроо … гээшэ үдэр бүриин … болгохо гээшэ … тон ехээр шэмэглэ… гэжэ Л. И. Бреж… дээрэ хэлээ һэн. … теори, политика …ые ажалай болон …алай талаарнь хү…тэй нягта холбоо… ябуулхын, даалгаг…рэгэйнгээ түлөө хүн харюусалга дээшэ… эмхидхэл ба жаяг …һайжаруулхын, манай …до зүрюу харша …дые, хуушанай …нүүдые хүнүүдэй …олһоо, зан ябадал…хан зайсуулхын ту… хүдэлмэри ябуулха табигдана.

… обществын соци…итическэ хүгжэл…удалнууд съездын …ринүүдые шудалал…ала һуури эзэлхэ …гэс хүгжэһэн социа…едэ хүдэлмэришэн … хүтэлбэрилхы үүргэ … колхозно таряашад …теллигенцитэй тэрэ…боон бэхижэнэ. хото … һуурин тосхоной …хи, бар хүсэнэй ба …олой ажалай хоо…горитой ехэ илгаа … зайсуулагдана. Ма…ой бүхы арадуудай, …һатанай саашадаа … хоорондоо дүтэ … ниитын ажабайда… шатануудай интер…льна шэнжые гүн…гэ патриотическа ба …ональна хүмүү… партиин ленинскэ …ьна политика бэе… үүргэ дээшэлүүлдэг

… дээрэ социалис де… гол ёһонуудай … хүгжөөгдэһэниинь, …олитическэ байгуу… нарижуулагдаһа…мэдээжэ ааб даа. Энэ … партиин хараалһан …үдэй удха шана…лгуулхадаа, совет … байгуулалтын … байһые элирүүл…лизм байгуулангүй, … демократи туйлажа …үй. мүн тэрээн шэнги …нис саг үргэлжэ …үй. социализм бай… болохогүй гээд ха… хүнэй эрхэнүүд ба …өө тухай асуудал… буржуазна номно… хуурмаг байһые … хэрэгтэй.

… хүгжэлтын, дэл…волюционно хүгжэл…гырүүлгын, эб най… ба уласхоорондын … байдал бэхижүүл…өө тэмсэлэй асуудал… партиин XXV съез…оретическэ тобшолол… тодорхойлолгонуу…алха гээшэ үзэл сур…мүүжүүлгын бүхы …ридэ шухала удха … байха юм. Му… дэлхэй дээрэ боло…һан хубилалтануудые … революциин, … ба коммунизм …лгын, амгалан ёһоор …олгын ба ангиин … харилсаанай юрэн…и ёһонууд тухай, ка… бүхыдөө дорой… кризисэй гүнзэгырэл…ай, уласхоорондын ор… социализмын хүсэ … дээшэлүүлхэ тухай …стско-ленинскэ һур… съезд зохёо… туримаар хүгжөө… байна. Коммунис …нуудай, хүдэлмэришэн ангиин, революционно, сүлөөрэлгын бүхы хүдэлөөнэй хүсэтэ зэбсэг болохо пролетарска интернационализмын гол ёһонуудай шухала удхатай байһые үндэһэлэн харуулха гээшэ онсо удха шанартай юм. КПСС-эй гадаадын политическэ ажал ябуулгын асуудалнуудые шудалхадаа, Европын Коммунис ба хүдэлмэришэдэй партинуудай Берлиндэ болоһон конференциин материалнуудые үргэнөөр хэрэглэхэ, энэ конференци дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ соохи сэгнэлтэнүүдые, тобшололнуудые ойлгуулха шухала.

Уласхоорондын харилсаануудай хубилалтанууд, дэлхэй дээрэхи хүсэнэй социализмын аша туһада хубилжа байһан ушар марксистско-ленинскэ сурталые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ таарамжатай эрхэ байдал байгуулна. Гэхэтэй хамта, үзэл сурталай тэмсэл улам үргэдэнэ, орёо болоно. Коммунизмда зүрюу харша. Советскэ Союзда эсэргүү номнол суртал улам харатай болгогдожо байнхай. Бодото социализмда эсэргүү тэмсэлдээ манай дайсад буржуазна үмэглэлгын үзэл бодолнуудые, национализмые, баруунай ба «зүүнэй» ревизионизмын элдэб үзэгдэлнүүдые хэрэглэнэ. Эдэ бүгэдэн хадаа политическэ талаараа ехэ һэримжэтэй, коммунис суртал бодол ба партиин политика нэбтэрүүлхэ хэрэгые добтолхы шэнжэтэй болгохо эрилтэ табина.

Парти тухай Ленинэй һургаал, коммунис байгуулалтын мүнөөнэй шатада тэрэнэй үүргэ дээшэлүүлхэ, ниитын байгуулалтын бүхы талые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгые, хүдэлмэриин ленинскэ ёһо гуримые нарижуулха, коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын бүхы хэрэгтэ комплексноор хандаха асуудалнууд съездын шиидхэбэринүүд дотор зохёогдон хүгжөөгдэһэн байна. Партийна байгуулалта тухай Ленинэй гол заабаринуудые, партийна ажабайдалай ёһо гуримуудые шудалха гээшэ партиин гэшүүдые суртал бодолой талаараа хатуужуулха партиин съезд дээрэ хараалагдаһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ эдэнэй хүтэлбэрилхы үүргэ дээшэлүүлхэ шухала нүхэсэл мүн.

Түгэс хүгжэһэн социалис общество байгуулгын замда манай ороной туйлаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай туйлалтануудые, коммунис байгуулалтын харгы замууд болон зорилгонуудые, марксистско-ленинскэ һургаалай үнэн зүб, хүсэн түгэлдэр байһые, Коммунис партиин эмхидхэхы ба зоригжуулхы үүргые, тэрэнэй дотоодын болон гадаадын политикые олоной дунда нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгээр политическэ, экономическа һуралсалай бүхы хүдэлмэри нэбтэрхэ ёһотой.

* * *

Шэнэ эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүд болон материалнуудые гүн гүнзэгыгөөр шудалха зорилгоор 1976—1978 онуудта һуралсалай шэнэ курсанууд бии болгогдобо. **Эхин шатын һуралсалда «КПСС-эй политикын шухала асуудалнууд»** гэһэн курса, **дунда шатын** һуралсалда «КПСС-эй политика — марксизм-ленинизмын бодото бэелэл мүн» гэһэн курса бии болгогдоо. КПСС-эй XXV съездын тодорхойлһон теоретическэ болон политическэ асуудалнуудые, бодото зорилгонуудые дэлбэлэн харуулжа, тайлбарилха гэһэн зорилготойгоор эдэ хоёр курсанууд бии болгогдоо. Эдээгээр һуралсалай программа ба хамһабариин материалнууд гаргагдаа. Партийна һуралсалай **дээдэ шатада**—марксизм-ленинизмын университедүүдтэ, партийно-ажахын эдэбхитэдэй городуудай ба районуудай һургуулинуудта, теоретическэ семинарнуудта КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор, партиин теориин ба политикын шухала асуудалнуудта һурагшадай анхарал хандуулагдаха юм. Энээнэй урда тээ хараалагдаһан предмедүүдээ үзэхэ политическэ һургуулинууд ба семинарнуудта мүн лэ съездын материалнуудтай нягта холбоотойгоор темэ бүхэнөө шудалхаар һуралсалаа эмхидхэхэ, съездын хараалһан үзэл бодол ба тобшололнуудые гүн гүнзэгыгөөр шудалха ёһотой.

Комсомолой политическэ һуралсалай үүргэ жэл бүри улам улам ехэ боложо байна. Иимэ һуралсал хадаа залуушуулые марксизм-ленинизмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ хүсэтэ зэбсэг мүн болоно. Мүнөө жэлэй залуушуулай политическэ һуралсал мүн лэ КПСС-эй XXV съездын материалнуудые шудалха хэрэгтэ шэглүүлэгдэнхэй. Партийна һуралсалда зохёогдоһон һуралсалай түсэбүүд ба программанууд, мүн комсомолой һуралсалай үндэһэн болохо ёһотой. Тиигэхэ зуураа, партиин съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ комсомолой ажал ябуулгатай холбоотой асуудалнууд энээндэнь нэмэгдэхэ болоно, энээнтэй хамта залуушуулай онсо шэнжэ хараадаа абтаха байна. «Ашаг үрын ба шанарай табан жэлдэ—залуушуулай охито хэрэг, ухаан бодол зорюулха» гэһэн ленинскэ уриагаар комсомолой политическэ кружогууд болон семинарнуудай шэнэ жэл эхилхэ юм.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда **ажалшадай экономическа һуралсал** тон ехэ удха шанартай болоод байна. Юһэдэхи табан жэлэй туршада 60 миллионһоо үлүү хүн экономическа һуралсалда хабаадаа, энэ һуралсал хадаа партийна пропагандын хүсэ нүлөөе улам үргэдхэхэ хэрэгтэ туһалаа. Тэрэнэй холбооe ажабайдалтай бэхижүүлжэ баяжуулһан, ажахын байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтээ холбоһон байна гэжэ бодото байдал харуулба.

Ажалшадай экономическа һуралсалаар партийна организацинуудай абаһан хэмжээнүүдые партиин XXV съезд үндэрөөр сэгнэһэн байна. Һуралсалда үргэн олон ниитээрээ хабаадаһан хэрэг, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, арадай ажахын мэргэжэлтэдэй пропагандистын хүдэлмэридэ үргэнөөр хабаадаһан ушар, хүн зоной ажал хэрэгтэй һуралсалай нягта холбоотой байһан ушар—эдэ бүгэдэ һайшаалта хэрэгые саашадань дэлгэрүүлхэ, арьбадхаха шухала. Экономическа һуралсалай теоретическэ хэмжээе буурууулдаг, тэрэнэй аша үрэ доошолуулдаг дутуу дундануудые зайсуулха хэмжээнүүдые энээнтэй хамта абаха гээшэ шухала. Ажалшадай экономическа эрдэмдэ һурахыень туһалхаһаа гадна, мүн энэ олоһон эрдэмээ бодото байдалдаа хэрэглэжэ һурахын тулада оролдохо хэрэгтэй. «Экономическа һуралсалые саашань хүгжөөн, ажал эмхидхэхэ хэрэгтэ түрүү дүй дүршэл хаа хаанагүй дэлгэрүүлхын, эрдэм ба техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын тулада бидэнэр оролдохо ёһотойбди», — гээд, КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл соо тэмдэглэгдэнэ.

«Социализм ба ажал», «Социалис обществодохи инженерэй ажал», «Хүтэлбэрилэгшын ажал» гэһэн курсануудые удаадахи жэлнүүдтэ үргэнөөр шудалхын тулада дурадхагдана. Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, үйлэдбэриие ударидаха хэрэг нарижуулха гэһэн асуудалнууд эдэ курсануудай гол удха болохо юм. Эдэ курсануудаар һуралсалай программанууд болон хамһабариин хэрэгсэлнүүд дахин зохёогдожо, хэблэгдээ. Экономическа һуралсалай амжалта хадаа партийна комитедүүдэй, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, профсоюзай организацинуудай хамтын хэшээл оролдолгоһоо болохо юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ коммунис ажалай һургуулинууд болон арадай университедүүд үргэнөөр хүгжэжэ, һайн байһанаа харуулба. Һайнаар табигдаһан ажал хэрэг, үргэн ниитын пропагандын онол аргануудта һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие бүхы дээрэнь эрхилхэ арга боломжонуудые шадамараар хэрэглэһэн ушар хадаа ажалай коллективүүдтэ зохисотой эрхэ байдал байгуулха хэрэгтэ һайн нүлөө үзүүлнэ, хүн зоной политическэ, культурын мэдэрэл хүгжөөхэ, тэдэнэй ниитын ба ажалай эдэбхи дэбжээхэ хэрэгтэ туһа нэмэри болоно.

Хэды иимэшье һаа, коммунис ажалай бүхы һургуулинуудта, арадай университедүүдтэ һуралсалай хэрэг эрхим шанартайгаар эрхилэгдэнэ гэхын аргагүй, түрүү дүй дүршэл мууса шудалагдана, теориин ба политикын шухала шухала асуудалнуудта хүнүүдэй һонирхол эрмэлзэл хүсэд хараадаа абтанагүй.

* * *

Коммунистнууд болон үргэн ниитэ ажалшадай марксистско-ленинскэ һуралсал һайжаруулха талаар КПСС-эй XXV съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлгэ хадаа һуралсалые эмхидхэхэ, шэнэ онол арга хэрэглэхэ, партиин комитедүүдэй зүгһөө һуралсалые хүтэлбэрилхэ гэһэн шэнэ ехэ эрилтэ табигдана. Элдэб янзын ажалшадай дунда һуралсал эмхидхэхэдээ, тэдээндэнь тааруулан хандаха тэдэнэй һонирходог юумэ хүсэд дүүрэнээр хараадаа абалсахые оролдохо, ямар предмет шэлэжэ, ямар хэшээлнүүдтэ ябахаб гэжэ һайн дураараа һуралсалаа шэлэхэ гэһэн гурим наринаар сахиха хэрэгтэй гэжэ эндэ хэлэгдэнэ. Хүтэлбэрилхы тушаалтадай, элдэб янзын интеллигенциин теоретическэ һуралсал эмхидхэхэдээ, үзэдэг курсануудһаань гадна, тэдэнэрэй бодото ажал ябуулгатай сэхэ холбоотой партиин теориин ба политикын шухалын шухала асуудалнуудые шудалалсаха хэрэгтэй, ажалшадай дунда эрхилэгдэдэг суртал хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ коммунистнуудые эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэрэгтэй, эдэнэрэй һуралсал холбоотой байха зэргэтэй.

Эдэбхитэд — коммунистнуудай, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй, интеллигенциин, үзэл сурталшадай теоретическэ эрдэмые дээшэлүүлхэ, пропагандистнарые бэлдэхэ шухала арга нүхэсэл болохо марксизм-ленинизмын университедүүд саашадаа улам хүгжөөгдэхэ юм.

Совет хүнүүдэй эрдэм мэдэсын дээшэлһэн мүнөөнэй эрхэ байдалда, мэдээсэлэй түгэс хэрэгсэлнүүдэй бии болоод байхада, политическэ эрдэмээ бэеэ даагаад дээшэлүүлхэ онол арга хадаа теориин асуудалые шудалха хэрэгтэ ехэ удха шанартай болоод байна. Һуралсалдаа творческо ёһоор хандаха, марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые, партийна документнүүдые саг үргэлжэ үзэжэ байхада, хэшээлнүүдэй эдэбхитэй онол арга болохо теоретическэ конференцинүүдые, семинарнуудые, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ, бодото даалгабаринуудые дүүргэхэ, социально-экономическа тобшолол хэхэ арга хэрэглэхэдэ туһалдаг байна.

Пропагандистнартай хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха шухала. Эдэнэрэй үзэл бодолһоо, хүнүүдтэй хүдэлжэ шадаха онол аргаһаа һуралсалай хэрэг ехэнхидээ дулдыдаха байна. Пропагандистнарта тон гамтайгаар хандаха, тэдэнэрэй эрдэмые, мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ тухай ленинскэ заабаринуудые хэлбэришэгүйгөөр хүтэлбэри болгохо шухала гээд «КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан партийна һуралсалай зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо хэлэгдэнэ. «Пропагандистнарые тон наринаар шэлэжэ олохо, тэдэнэй теоретическэ ба методическа һуралсал һайжаруулха, мэдээсэлэн хэрэг, хүдэлмэриин дүй дүршэл андалдаха хэрэг һайжаруулха. Пропагандистнарай творческоор хүдэлхэ эрхэ нүхэсэл байгуулха, коллективүүдэй экономическа, социальна хүгжэлтын зорилгонуудые тайлбарилха ба бодотоор шиидхэхэ хэрэгтэ хабаадуулха. Пропагандистнарай хүдэлмэриие партийна шухалын шухала даалгабари гэжэ хараха, тэдэнэрэй һайн һайхан ажалые урмашуулха», — гээд энэ тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Пропагандистын уялганууд мүнөө нилээд үргэдэнхэй, хүнүүдые хүмүүжүүлэгшэ ба эмхидхэгшэ гэһэн тэрэнэй үүргэ дээшэлээ. Владимир Ильичэй нэрэмжэтэ Московско заводой пропагандистнарай «Пропагандист—табан жэлдэ» гэһэн хүдэлөөн, тэрэшэлэн угтамжын түсэбүүдые үндэһэлэн зохёохо хэрэгтэнь һурагшанарта туһалха тухай Ивановска камвольно комбинадай пропагандистнарай үүсхэл энэ баримтые тодорхойгоор гэршэлнэ.

Партийна комитедүүд, политическэ гэгээрэлэй байшангууд ба кабинедүүд, экономическа һуралсал эрхилдэг соведүүд саг үргэлжэ хүдэлдэг семинарнуудай хүдэлмэриие һайжаруулха, тэдэниие пропагандистнарай мэргэжэлэй ёһото һургуули болгохо, һуралсалай аша үрэтэй онол арга болгохо ёһотой. КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүд болон материалнууд соо байһан суртал бодолой баялигые пропагандистнарай һайнаар шудалха хэрэгтэ туһалха, тэдэ үзэл бодолоо, шиидхэбэринүүдые арад олониитын оюун бодолдо ойлгуулжа шадаха, съездээр табигдаһан зорилгонуудые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр нүлөөлжэ шадаха онол аргада һургаха хэрэгтэй.

Съездын шиидхэбэринүүдые тайлбарилха, нэбтэрүүлхэ, ажалшадай политическэ ба экономическа һуралсалда хэблэл, телевидени ба радио-дамжуулга ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Һуралсалда туһаламжа болгон материалнуудые саг сооhь гаргаха, холбоо удхатай хэдэ хэдэн статьянуудые, заабаринуудые хэблэхэ, теоретическэ ба политическэ асуудалнуудаар дамжуулгануудые эмхидхэхэ, пропагандистын хүдэлмэриин һайн дүй дүршэл харуулха болоно.

Партийна һуралсалые шадамараар шэглүүлхэ гээшэ тэрэнэй аша үрые гүн гүнзэгыгөөр, али али таалһаань согсолжо хараха, хэшээлнүүдэй теоретическэ удха дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые абаха хэрэг болоно. Һүүлэй үедэ партийна комитедүүд хүтэлбэрилхы тушаалтадай, коммунистнуудай, комсомолшуудай, интеллигенциин марксистско-ленинскэ һуралсалые гүнзэгыгөөр хаража үзэдэг, удхыень шалгадаг болоо. «КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан партийна һуралсалай зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ талаар партийна организацинуудай хүдэлмэри тухай асуудалнуудые партиин Ставропольско ба Хабаровска крайкомуудай, Татарска ба Челябинска обкомуудай, партийна бусад комитедүүдэй пленумүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Үзэл сурталай хүдэлмэриин шухала һалбаринуудай нэгэн болохо марксистско-ленинскэ һуралсалые ударидаха хэрэгые улам һайжаруулха хэрэгтэй.

КПСС-эй XXV съездын зааһан үзэл бодолой баялигуудые коммунист бүхэнэй бүхы совет хүнүүдэй гүн гүнзэгыгөөр шудалха хэрэгтэ туһалха. тиигэжэ һуража олоһон эрдэмээ партиин политикые, коммунис байгуулалтын тодорхой зорилгонуудые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтээ ударидалга болгохо гээшэ һуралсалай ерэхэ жэлдэ партийна организацинуудай бэелүүлхэ нангин хэрэг болоно

(«Правда» газетын сентябриин 21-нэй номерһоо).

ТҮРҮҮШЫН ЭХЭНЭР НАРКОМ

Энэ үдэрнүүдтэ Ульяна Алексеевна Бабушкина 70 наһа хүрэжэ, КПСС-эй гэшүүн болоһоор 50 жэл болоод, партийна болон Совет органуудта үни удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Үндэр наһатай болоо гэжэ һанахааршье бэшэ хүнгэн, сарюун Ульяна Алексеевна гэртээ байба.

— Һайн лэ даа, амаршалхаяа ерэһэнтнай. Наһан ошожол байна. Манай Ленинэй партиин, совет засагай ашаар туһаар ехэ гоё һайхан ажабайдал, зол жаргал үзэгдэжэл байна гээшэ. — гэжэ тэрэ баяр баясхалантайгаар хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье хаанта засагай үедэ үгытэй ядуу, балар харанхы буряадай басаган засаг түрын дээдын зургаанай хүтэлбэрилэгшэ болохо гэжэ хүнэй зүүдэндэшье үзэгдэхэ байгаа гү? Үгы даа. Гансал Агууехэ октябриин социалис революциин, манай орон дотор социализмын илан мандаһанай ашаар ажалша арад эхэнэрнүүдэй урда иимэ гэгээн гэрэлтэ харгы зам нээгдээл.

У. А. Бабушкина 1906 ондо Эрхүүгэй губерниин Балаганска уездын Ехэ Бахтай гэжэ нютагта үгытэй ядуу буряад бүлэдэ түрэһэн юм. Тэдэнэр гэртээ 13 хүн бэлэй. Тиимэһээ бишыхан Ульяна зургаан наһатайһаа нютагайнгаа баяшуул, ноёшуулай үхибүүдые хаража, үхэр малыень адуулжа, таряа талхыень хадалсажа, хоолойгоо тэжээхэ баатай болоо һэн.

Зүүн Сибирьтэ Совет засаг байгуулхын түлөө тэмсэлэй үедэ Ульяна Алексеевнагай хоёр аха, хоёр эгэшэ сагаан бандидуудта алуулһан юм. Удангүй эсэгэнь наһа барашоо һэн. Тэрэ бэеэ даажа ябаха, гэр бүлэдөө туһалха уялгатай болоо.

1922 ондо Гричехин тосхоной коммунистнар ЧОН-ой тусхай отряд байгуулаа юм. 16 наһатай Ульяна тус отрядта оролсоо. Үдэрынь хүдэлөөд, үдэшэниинь аяар 9 километр холо байһан һургуулида ябадаг байгаа. 1924 ондо ленинскэ уриагаар комсомолой гэшүүн болоо һэн. Тэрэ жэл нютагтаа «Буряад» гэжэ нэрэтэй коммуна байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Урагшаа һанаатай, эдэбхи үүсхэл ехэтэй, эрдэм ухаа шудалха дуратай басаганда партийна, советскэ органууд харюусалгатай ажал хэрэгүүдые найдадаг байгаа. 1924—1925 онуудта Ульяна Алексеевна Бахтайн гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшоор, комсомолой Үнгын хошуунай комитедэй секретаряар, эхэнэрнүүдэй дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулагшаар хүдэлөө.

1926 ондо Ульяна Алексеевнагай ажабайдалда мартагдашагүй ушар тохёолдоо. Тэрэ жэл Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүндэ абтаа. Тэрэ гэһээр табин жэлэй туршада түрэл партидаа, арад зондоо үнэн сэхээр алба хэжэ ябана. 1926—1927 онуудта Ульяна Алексеевна ВЛКСМ-эй Үнгын ба Нельхайн комитедүүдтэ, һүүлээрнь Хяагтын аймаг эльгээгдээд, хоёр жэлэй туршада улаан байшаниие даагшаар ажаллаа.

— Тиихэдэ хүндэ, бэрхэтэйшье һаа, мартагдашагүй жэлнүүд байгаа. Бидэ эсэхэ сусаха, үлдэхэ даараха гээшые мэдэнгүй ажаллагша һэмди. Арад зониие үзэг бэшэгтэ һургахынгаа хажуугаар, эхэнэрнүүдтэ үхибүүдээ хайшан гэжэ зүбөөр хүмүүжүүлхые, гэр байраяа ариг сэбэр байлгахые, хубсаһа хунараа угаахые заажа үгэгшэ һэмди, — гэжэ Ульяна Алексеевна хөөрэнэ.

1929 ондо Ульяна Алексеевна Москва хотодо һураахаар эльгээгдээ һэн. Тэндэ зүүн зүгэй ажалшадай Коммунис университедтэ (КУТВ) 1932 он болотор һураа. Тэрэнээ дүүргээд, КПСС-эй Буряадай обкомой эхэнэрэй таһагые даагшаар табигдаа бэлэй.

1933 оной октябрь һарада Ульяна Алексеевна Буряадай АССР-эй элүүрые хамгаалгын арадай комиссараар томилогдоо һэн. Тиин энэмнай нарком болоһон түрүүшын буряад эхэнэр байгаа. Олон жэлэй туршада энэ харюусалгатай тушаалда ябахадаа Ульяна Алексеевна арад зоной бэе махабад сахихын, медицинскэ эмхи зургаануудые олон болгожо, тэдэнэй ажал хүдэлмэри һайжаруулхын тула бүхы хүсэ шадалаа зорюулаа юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ, хойто жэлнүүдтэнь Ульяна Алексеевна партийна, советскэ ажалда ябаа. Арбаад жэлэй туршада КПСС-эй Алайрай райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшаар, районой Соведэй гүйсэдкомой секретаряар хүдэлөө. Пенсидэ гаража амарха наһанайнгаа хүсөөшье һаа, нилээд олон жэл хүдэлжэ ябаа.

Коммунис партиин үнинэй гэшүүн, арад зоной үнэн сэхэ басаган Ульяна Алексеевнае гайхамшагта һайндэрөөрнь амаршалаад, ута наһа, удаан жаргал эдлэхыень хүсэе.

Ц. СУБАНОВ.
Ц. **ЦЫРЕНЖАПОВАЙ** фото.

ҮНИНЭЙ ПОЧТАЛЬОН

Айл бүхэндэ — газетэ, журнал

Жамсаран Дашеевич Санжиев Захааминай аймагай Енгорбойн совхозой гурбадахи отделенидэ — Нурта нютагта ажаһуудаг юм. Нютагтаа эмхидхэгдэһэн колхоздо бүхы наһаараа хүдэлөөд, үндэр наһатай боложо, пенсидэ гараһаар 18 жэл болобо. Тиигэбэшье һанаа амар һуужа шадаагүй. хаба шадалаараа хүн зондоо, түрэл совхоздоо туһалха гэжэ шиидэһэн байгаа.

Нүхэр Санжиев һүүлэй 18 жэлэй туршада нютагтаа почтальоноор хүдэлнэ. Хорёод километрэй зайда — Дүтэлүүр тосхондо долоон хоногтоо хэдэн удаа эмээл морёор ошожо, нютагайнгаа хүн зоной захиһан газетэ болон журналнуудые, бэшэгүүд ба бусад корреспонденци асардаг юм. Энэмнай хүнгэн бэшэ ажал гэжэ ойлгохоор. 80 наһаяа дүтэлжэ ябаһан хүнэй эмээл морёор хатаргахань үсөөн байдаг ёһотой. Жамсаран Дашеевичые харахада, үшөөл хүнгэн, сарюун заншаа.

Дүтэлүүрһээ почтоео асаржа, газетэ ба журналнуудые эзэдтэнь тараажа үгэжэрхёод, ажалаа хизаарланагүй. Нютагайнгаа хүн зонһоо хэблэлдэ захил абаха хүдэлмэриие өөрөө эмхидхэдэг байха юм. Тиигэхэ зуураа жэл бүри үшөө олон газетэ, журнал ажалшадай дунда тараахые хүсэнэ. Энээн тушаа үнинэй почтальон Жамсаран Дашеевич иигэжэ хөөрэнэ:

— Би эндэ түрэһэн хүн гээшэб. Тиимэһээ нютагайнгаа зониие һайса мэдэхэб. хэн юу уншаха дуратайб гэжэ ойлгоноб. Сэхыень хэлэбэл, хүн бүхэн түрэлхи хэлэн дээрээ газетэ уншаха дуратай байдаг. Мүнөө нютагтамнай «Буряад үнэн» газетэ 38 хэһэг, аймагай «Ажалай туг» газетэ 39 хэһэг тарана. 56 үржэтэ айл бии юм. 1977 оной «Буряад үнэн» газетэдэ 45 бүлэһөө захил абаха арга бии. Тиимэ болохол ёһотой.

Б. ВАНЧИКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Захааминай аймагай Нурта нютагай почтальон Ж. Д. Санжиев.

П. ЖАПОВАЙ фото

ЖОЛООШОН АЛДАРТАЙ

Бадма Дамбаевич Молонов 21 жэлэй туршада түрэл «Восточные Саяны» колхоздоо жолоошоноор хүдэлжэ байна. Тэрэ тус ажахын үнинэй, дүршэл шадабари ехэтэй жолоошодой нэгэн юм.

18 наһа хүрэжэ ябахадаа Бадма хүбүүн жолоошодой курса дүүргэжэ, түрэл Хуурай-Һубаг нютагаа бусаа һэн. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд залуу хүбүүндэ «Газ-51» түхэлэй шэнэхэн машина жолоодохыень найдаа бэлэй. Залуу жолоошон хүтэлбэрилэгшэдэйнгээ этигэл найдабариинь харюулхын тула түрүүшын үдэрнүүдһээ оролдосотойгоор, абьяастайгаар хүдэлжэ эхилһэн юм. Дүршэл багатай залуу жолоошон эгсэ үндэр хада уулануудые дабажа, Култук станциһаа ажахыдаа хэрэгтэй ашаа зөөдэг һэн. Шулуу нүүрһэн, цемент, үтэгжүүлгэ—эдэ бүгэдые машинаараа тэрэ яһала зөөгөө. Гэбэшье, холын харгыда ашаа зөөжэ ябахадаа машинань нэгэтэшье эбдэрбэ гэжэ дуулдаагүй байха. Юуб гэхэдэ, холын харгыда гарахынгаа урда тээ нүхэр Молонов үглөөгүүр эртэ бодожо, моторыень шалгажа, шүрэб гайкануудыень шангадхажа үзэдэг һэн.

Тэрэ гэһээр олохон жэлнүүд һубарин үнгэрбэ. Колхоз шэнэ гаражтай боложо, жолоошодой ажал хүдэлмэри хүнгэрөө һааб даа. Ажал хүдэлмэриин хэды хүнгэрбэшье, Бадма Дамбаевич өөрынгөө урда табиһан урданайнгаа эрилтэ һуларуулдаггүй зандаа. Даажа абаһан автомашинын холын харгыда гарахаар хододоо бэлэн, һайн техническэ харууһатай байдаг. 20 гаран жэл соо машина жолоодожо ябахадаа энэ нүхэрнай нэгэтэшье гэнэ оһолдо орооогүй бшуу.

Колхозой түрүү жолоошодой нэгэн Б. Д. Молонов габшагай шанга ажалайнгаа түлөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр хэдэн удаа шагнагдаһан байха. Мэргэжэл шадабаридаа олохон залуушуулые дадхааһан. Тэдээндэ таатай зүбшэл заабари үгэжэ байдаг энэ нүхэр нютаг угынгаа хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн юм.

Б. БИРБАЕВ.

Түнхэнэй аймаг.

Венгриин ба Советскэ Союзай барилгашад Венгриин Арадай Республикын Шольта хотодо хүсэ ехэтэй шэнэ радиостанци байгша оной декабриин нэгэн болотор барижа дүүргэхээр хараална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: радиостанциин түхеэрэлгэнүүдые туршажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭЛҮҮР ЭНХЫН БУЛАН

АРХИ БА ХОТЫН БАДАГАН

Хорон хабдарта элдэб үбшэниие аргалха хэрэгтэ дэлхэйн бүхы эрдэмтэд һаналаа табинхай. Энэ хүндэ үбшэниие эхин шатадань элирүүлжэ, һайнаар эдэгээхын тула манай орон дотор онкологическа түбүүд олоор нээгдэнхэй. Оронойнмнай элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэд болон эрдэмтэд һүүлэй үедэ энэ талаар ехэ амжалта туйлана.

Хотын бадаган, уушханай рак гэхэ мэтэ хорон хабдарта үбшэндэ хүндөөр нэрбэгдэһэн хүнүүдэй тоо олон гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Эндэ хэлэгдэһэн үбшэнние аргалха арга мүнөөдөө үгы гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй Хорон хабдарта элдэб үбшэниие эхин шатадань элирүүлжэ аргалха хэрэг врачта эртэ хандаһанһаа дулдыдадаг гээшэ. Тиимэһээ хүн бүхэн бэеынгээ элүүрые саг үргэлжэ врачта шалгуулха зэргэтэй.

Хорон хабдар хүнэй хотын үнгэр һалгаадаг. Хотын бадаган ба бусад хорон хабдартай үбшэн ямар ушарһаа бии болоноб гэжэ дэлхэйн бүхы эрдэмтэд үргэнөөр шэнжэлгэ хэхэдээ, элдэб яра шархаһаа энэ муухай үбшэн эхнеэ абадаг. Энээниие ра гай урдахи хабдар гэжэ нэрлэдэг.

Хорон хабдарта элдэб үбшэн сооһоо хотын бадаганаар олон хүн нэрбэгдэнэ гэжэ һүүлэй жэлэй шэнжэлэлгэнүүд гэршэлнэ.

Элдэб гастридһаа, хотын шүүһэнэй багаһаа, шархаһаа, энэ хүшэр үбшэн эхиеэ абажа за халдаг. Тиимэһээ гастридгай, кислотность багатай, хотын шархатай хүн бүхэн эртэнһээ аргалуулха хэрэгтэ анхаралаа табиха, врачай зүбшэл наринаар дүүргэхэ болоно. Эдэ үбшэнһөө һэргылхэ хэрэгтэ хүн залууһаа анхаралаа табибални, бүришье һайн.

Хотын элдэб үбшэн зүбөөр эдеэлхэ гуримые эбдэһэнһээ, архи ууһаhaа болоно гэжэ эндэ онсо хэлэхэ хэрэгтэй. Хотын бадаганаар үбдэһэн хүнүүдэй 95 процентнь архиншад гэжэ шэнжэлгэ гэршэлһэн байха юм.

«Архи арбан гурбан жолоотой» гэжэ буряад арад хэлсэдэг. Баяр ёһололые тэмдэглэхэ, уйдхар гашуудалаа гараaxa, болон бусад шалтагуудһаа архидалга эхитэй. Арад зоной ёһо заншал, гуримуудые тэмдэглэлгэдэ архи үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болошонхой.

Обществодо архи ямар хоро хүргэдэг бэ гэжэ бултанда мэдээжэ ааб даа. Эдэгээшэгүй хүндэ хүшэр үбшэн, гэмэлтэлгэ архиһаа эхитэй гэжэ эндэ онсо хэлэхэ хэрэгтэй. Түлэг дундаа ябаһан 30—40 наһатай архида орошоһон хүнүүдэй шэг шарайнь барагар хара, газарай үнгэтэй, үбгэрһэн шарайтай байдаг. Эгээл энэ үедэ тэдэнэр элдэб үбшэндэ нэрбэгдэдэг, усалда ородог гээшэ.

«Эдеэлхынгээ урда 100—150 грамм архи ууха эдеэн оросотой» гэжэ байгаад зарим хүнүүд хэлэдэг заншалтай. Архи хүнэй бэедэ ямаршье туһа хүргэдэггүй гэжэ хүн ойлгохо ёһотой.

Архи аман сооһоо хүнэй бэедэ шэнгэжэ эхилдэг. Тэрэнэй 20 процентнь хотодо, бэшэниинь бүдүүн гэдэһэндэ шэнгэжэ, хүнэй шуһанда ородог. Түрүүшын 150—200 грамм архи хотын һудалай сохисо түргэдүүлдэг. хотын шүүһэн элбэгээр гарадаг һаа, харин удаадахи хубидань эдэ бүгэдэ тад ондоогоор хубилдаг байха юм. Хүнэй эдиһэн хоол хото соо 6 часай туршада бүйлуулагдадаг байбал, архи ууһан хүнүү дэйхи 4 часаар удаарна. Аяар 10 часай туршада хото соо байһан эдеэн гутажа, хүнэй шара бусалгадаг, бөөлжүүлдэг байха юм. Эдэ бүгэдэһөө хотын үнгэр элдэб шархада дайрагдажа эхилнэ гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй.

Үлэн бэедээ архи ууха хотын үнгэртэ ехэ хоротой. Үдэр бүри шахуу архидадаг хүнэй хото түргөөр муудажа эхилдэг. Архинша хүн хүдэлхэ дурагүй болодог, бэе махабадань һулардаг, хэхэрүүлдэг, хотонь хадхажа үбдэдэг. Оршон тойрон боложо байгаа ямаршье хэрэгүүдээр тэдэнэр һонирхохоёо болидог байха юм.

Архинша хүн өөрынгөө наһа богони болгоно гэжэ һайн мэдэхэ хэрэгтэй. Архи хотын бадаган хоёр хоорондоо нягта холбоотой.

Л. ПОЗДНЯКОВА,
республиканска онкологическа диспансерэй врач.

Соёл культурын
һонин

Дуу, хатар

АЙЛШАДАЙ КОНЦЕРТ

Һаяхан Улаан-Үдэдэ П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ концертнэ зал соо арадай хоорнуудай бүхэсоюзна конкурсын хоёр дугаар лауреат, алтан медальда хүртэһэн Гүрэнэй Сибириинород арадай хоор наадаяа харуулба.

Энэ хоор 1945 ондо түрүүшынгээ концерт табяа. Тэрэ гэһээр үргэн дэлгэр Совет оронойнгоо хото городуудаар, нютаг тосхонуудаар олон удаа аяншалаа. Хоорой коллектив хари гүрэнүүдээр ябажа, өөрынгөө дуу, хатартай тэндэхи харагшадые танилсуулһан байна.

Харин тэрэ үдэшэ хотымнай концертнэ зал фойе соо хүн зон олон, ехэл шууяатай, хүлгөөтэй байгаа. Дуу хүгжэмдэ, хатар наадан да дуратайшуул дахинаа Новосибирск хотын арадай хоорой коллективтэй уулзаба ха юм.

Уданшьегүй хүшэгэ нээгдэжэ, Сибириинород арадай хоорой коллективые наада харагшад халуун альга ташалгаар угтаа. Хоорой хүтэлбэрилэгшэ, РСФСР-эй арадай артист. М. Глинкын нэрэмжэтэ РСФСР-эй гүрэнэй шангай лауреат, композитор Андрей Новиковой «Бултадаа дуулая» гэһэн дууе хоор уянгата гоёор гүйсэдхэбэ. Удаалуулан Ленин багшада зорюулһан. «Шуша дээрэхи зуун жэлэй нарһад» гэжэ дууе хоорой эхэнэрнүүдэй бүлэг дуулахадаа, нэгэ үе аалин намдууханаар, нэгэ үе һүр жабхалантайгаар ханхинаса татана.

Энэ коллективтэ арадай хоор гэһэн нэрэ зэргэ госын түлөө үгтөөгүй Гүйсэдхэһэн дуу, хатар бүхэниньород арадай дуунай түхэл маягһаа, хэлбэриһээ, онсо шэнжэһээнь дулдыдана. Жэшээ болгон хаража үзэбэл, концертын программын эхэнхи хубииеород арадай аман зохёолһоо үндэһэлһэн гү, али шэнэлэгдэн зохёогдоһон дуунууд эзэлнэ. Нэрлэбэл, «Алдарта Байгал». «Түрын дуун», «Варнагай һүни», «Марусенька» гэхэ мэтэ болоно.

Концертын программада совет композиторнуудай дуунууд ба элитэ хореографуудай хатарнууд оролсоно. Тиихэдээ хатарнуудынь амяараа бэшэ, харин дуунтаяа хамтархадаа концертые бүри һонирхолтой болгожо үгэнэ.

Арадай хоор... Иимэ хоор арадайнгаа дуунай аман зохёолтой нягта холбоотой. онсо өөрын шэнжэтэй байдаг.Ород арадай хэр үгһөө хойшо үмдэжэ ябаһан хубсаһан концертын шэмэглэл боложо үгөө.

Сибириинород арадай хоорой концерт бүхы дээрээ Улаан-Үдэ хотын харагшадта ехэтэ һайшаагдаба.

Мүнөө суута хоорой коллектив Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадта наадаяа харуулхаяа мордобо.

Д. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Сэнхир экран

ТЕЛЕВИЗОР «БАГШАЛХА»

Зүүн Сибириин технологическа институт өөрынгөө телестуди тодхожо байна. Энэ ажалые хүтэлбэрилэгшэ Родион Мунгалович Дымпилов нигэжэ хөөрэнэ:

— Манай орон доторхи дээдэ һургуулинуудта иимэ түхэлтэй, угаа олон арга боломжотой телесистемэ үшөө үгы шахуу. Хэрбээ һуралсалда зарим тэды телевизор хэрэглэжэ туршабашье, манайхида адли үргэнөөр, бүхы аудиторинуудые али болохо тэгшээр ханганагүй ха юм.

АСУУДАЛ: Танай студи юугээрээ илгаатай юм?

ХАРЮУ: Нэгэдэхеэр, хэшээл бүридэ телевизор хэрэглэгдэхэ гэжэ хараалагдаагүй. Хоёрдохёор, бүхы аудиторинууд, лабораторинууд телестудитай холбоотой байха.

АСУУДАЛ: Һуралсалда телевизорые ямар аргаар хэрэглэхэ түсэбтэйбта?

ХАРЮУ: Удхыень ойлгуулхын тула, жэшээ баримталан, дэлгэрэнгыгээр гайлбарилха ёһотойбди. Жэшээнь, би багша гэлэйб. Үглөөдэр уншаха лекцидэ орёо, ойлгогдосогүй дүрим гү, али чертёж байгаа хадань, фильмотекэдэ хандахаб: «Иимэ асуудалаар танда киножурнал бии һэн. Үглөөдэр тэды час, тэды минутада телестудиһаа тэдыдэхи аудиторидо дамжуулга ябуулхат». Үглөөдэр лекци уншажа байхадаа, тэрэ чертёж харуулха сагтаа би кнопко дарахаб. Тиихэтэйм сасуу аудиториин телевизорнүүдтэ хэрэгтэй зураг дамжуулагдаха.

АСУУДАЛ: Телевизорнүүд гэнэт. Тиимэ олон тодхогдохо юм гү?

ХАРЮУ: Студентнэрэй ойро һууһаниинь һайнаар хаража, хойгуурхинай шуулдахагүйн тула нэгэ аудитори соо олон телевизор тодхогдохо юм. Гурба-гурбан ряд алгасаад, нэгэ телевизор байха ёһотой.

Багшын кнопко дарахада, ямар аудиторидо, ямар фильм дамжуулагдахаб гэжэ студи соо мэдэгдэнхэй байха. Багшын дураар чертёж ехэ бага хэмжээтэйгээр харуулагдаха. Зуруулай шэнээн зураг карандаш мэтээр харагдаха жэшээтэй юм. Али үгы һаа, фильм бүхыдэнь харуулангүй, гансал хэрэгтэй хуби захихада болохо. Нэгэ мүһэн бүхы аудиторинуудта элдэб үнгын темэтэй олон фильм дамжуулха арга боломжотойбди.

АСУУДАЛ: Багшагүй хэшээл үнгэргэжэ болохо гү?

ХАРЮУ: Олон бүлэг студентнэр тус тустаа өөһэдынгөө аудиторинуудта һуугаад. студида уншаһан нэгэ багшын лекци барандаа шагнаха аргатай болохо.

АСУУДАЛ: Танай телестуди үшөө ямар арга боломжотойб?

ХАРЮУ: Институтда болоһон үдэр бүриин һонинние телегазетэ соносхохо, студентнэрэй һуралсал байдал тухай репортаж дамжуулагдаха.

АСУУДАЛ: Мүнөө жэл танай телесистемэ «һургажа» эхилхэ гү?

ХАРЮУ: Телестуди бэлэн болоо. Мүнөө аудиторинуудые телевизорнүүдээр хангажа, бүхы оньһонуудые холбожо байнабди. Уданшьегүй һуралсалдамнай телевизор туһалжа эхилхэнь.

Үбэлдэ бэлдэнэбди

Соёл культурын гуламтанууд үбэлдэ ямараар бэлдэгдэжэ байнаб гэһэн асуудалые Зэдын аймгүйсэдком хаража үзэбэ.

Аймагай олонхи тосхонуудай клуб болон соёлой байшангуудта мэргэжэлтэй соёлшод хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэр өөрынгөө уялгада оролдосотойгоор хандажа, ниитын эдэбхитэнтэй хамта үбэл һайнаар хүдэлхөөр түхеэрнэ. Колхоз, совхозууд, сомоной Соведүүд али болохоор соёлшодто туһална гэжэ аймгүйсэдком тэмдэглээ.

Мүнөө Зэдын соёлшод малшадай үбэлжөөнүүдэй дэргэдэхи улаан булангуудые дулаална, шэмэглэнэ, номуудаар хангана.

К. РАДНАЕВ.
Зэдын аймгүйсэдкомой культурын таһагые даагша.

Шэнэ зүжэг

БАГАШУУЛЫЕ ҺОНИРХУУЛХАНЬ

СССР-эй арадай артист Сергей Васильевич Образцовой шаби, Буряадай гүрэнэйород драмын театрай актёр В. П. Ральчугай хүтэлбэри доро 1967 оной сентябрь һарада Улаан-Үдэ хотодомнай «Эгэшэ Алёнушка, дүү Иванушка» гэһэн зүжэг кукольна театр табиһан байна. Тэрэ сагһаа хойшо үхибүүдтэ зорюулжа, дэлхэйн олон арадуудай онтохонуудай аялгаар нилээн олон зүжэгхэнүүдые табижа, городуудай, аймагуудай болон хүршэ хизаар, областиин үхибүүдтэ харуулһан юм.

Тус театрай коллективтэ оюун бэлигтэй, залуу бэрхэ актёрнууд хүдэлдэг. Жэшээнь, Буряадай АССР-эй габьяата артист В. Д. Шульгин, артистнар Н. Козарбина, Ю. Исаев, А. Бурункова, Г. Мосина, Н. Дагбаева, М. Куприянова, Л. Грибова гэгшэд бэлиг шадабаряараа багашуулые баясуулдаг.

Кукольна театрай директор Е. Б. Ершоватай уулзажа хөөрэлдэхэдэмнай:

— Республикынгаа город болон олон аймаг, мүн хүршэ областьнуудаар яһалхан амжалтатай ябадагбди. Манай табиһан зүжэгүүдтэ үхибүүд ехэ дуратай юм. Жэшээнь, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Хэжэнгын, Хориин, Баунтын, Прибайкалиин аймагуудта, Гусиноозёрск хотодо, мүн баһа БАМ-ай барилгашадта айлшалжа, «Маленькая Фея», «Приключения звездохода», «Медвежонок Рим-Тим-Ти», «Кащей Бессмертный», «Три желания» гэжэ зүжэгүүдээ харуулхадамнай, үхибүүд ехэл хүхилдэһэн, баярлаһан юм, — гээд тэрэ хэлэнэ. — Мүнөө манай театрай коллектив Хабаровскын хизаарай Комсомольск-на-Амуре хотодо зүжэгхэнүүдээ табижа, үхибүүдые баясуулна.

Тус театрай коллектив октябрь һарын дүүрэтэр Алас-Дурна зүгөөр аяншалхань.

Буряад арадай онтохонуудай аялгаар зүжэг найруулаад, республика дотороо табижа эхилхэ байна.

Кукольна театрай захилаар, поэт Ц. Б. Бадмаев шэнэ зүжэгэй сценари дээрэ хүдэлжэ байна.

Тус театрай директор Е. Б. Ершова энэ зун Москва хотодо болоһон уласхоорондын кукольнгнуудай конгрессто хабаадалсажа, туһатай һайн зүбшэлнүүдые театртаа асараа һэн.

Октябриин революциин 60 жэлэй ойн баярые угтуулан Аркадий Гайдарай «Военная тайна» гэжэ зохёолоор шэнэ зүжэг найруулан табихаар хараална.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

КАЗАХАЙ ССР. Таряа хуряалгын халуун үедэ республикын уран һайханай бүлгэмүүд, мүн агитбригаданууд үдэр бүри шахуу нэлэнхы ехэ таряалан дээгүүр ябажа, таряашадта зүжэг наадаяа харуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Целиноград хотын соёлой Ордонгой дэргэдэхи «Целинник» гэжэ арадай ансамблиин хатарай бүлэг Целиноградска областиин «Ильиновскэ» совхозой таряашадта айлшаар ерэнхэй, концерт наада харуулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

СПОРТ

ТОБШОХОНООР...

△ ҺУР ХАРБАЛГААР «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Новокаховко хотодо боложо дүүрэбэ. Союзна 9 республикын суглуулагдамал командануудай 100-гаад мэргэшүүл энээндэ хабаадаа.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Эстониин һуршад илаба. Украинын спортсменүүд — хоёрдохи, Ленинград хотын түлөөлэгшэд гурбадахи һууринуудые эзэлээ. РСФСР-эй команда дүршэл шадабари багатайшаг байба. Гэбэшье манай залуу харбагшад яһала һайнаар мүрысөө. Жэшээнь, Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Леонид Халудоров М-1 упражненеэр харбахадаа, 1.105 очко абажа спортын олон мастернуудһаа үрилдэбэ. Энэ дүнгынь СССР-эй спортын мастерай нормативһаа ороидоол 5 очкогоор бага юм.

Улаан-Үдын багшанарай 2-дохи училищиин һурагша, спортын мастерта кандидат Наталья Жамьяндашиева М-2 упражненеэр мэргэлхэдээ, 2.041 очко абаба. «Динамо» бүлгэмэй областной соведэй тренер, СССР-эй спортын мастер Ц. Б. Будаев эдэниие һурган бэлдэдэг.

△ ЗАЛУУШУУЛАЙ дунда шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн дүүрэхэ дүтэлжэ байна.

Юһэдэхи наадanай хэдэн уулзалганууд огто хүлеэгдээгүй, алдуутайгаар үнгэрһэн байна. С. Игнатов Р. Ивановтой наадахадаа, 14-дэхи ябадалдаа алдуу гаргажа, бодо дутуутай болоходоо, шүүгдээб гэжэ мэдэрбэ.

П. Кликунов С. Веснин хоёрой уулзалга һонирхолтойгоор үнгэржэ, сугларагшадай анхарал татаба. Һүүлшын дүрбэн наадanда шүүгдэһэн Павел Кликунов энэ үдэр эдэбхитэй һайнаар, зоримгойгоор добтолжо, хараар наадагшые тухашаруулаа. Миттельшпильдэ (наадanай тэн үе) Сергей Веснин нэгэ мори болон хоёр хүбүүгээр дутуу болоод ябаба. Тиин үшөө ехэ гээгдэлдэ орохо болоходоо, тэрэ бэеэ тушааһан байна.

М. Леонов — С. Намжилов гэгшэдэй партида бүхы шахуу бодонууд түргөөр андалдагдажа, уулзалгань тэнсэлгээр дүүргэхэ ха гэжэ һанахаар байгаа һэн. Харин эндэ Согто Намжилов багаханшье булюу байдалаа шадамараар хэрэглэжэ, шүүдэг байһанаа гэршэлбэ.

Л. Александров — В. Плеханов, С. Павлов — Б. Занданов гэгшэдэй партинууд тэнсэлгээр дүүрээ.

Юһэдэхи наадanай һүүлээр 3-дахи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Будажаб Занданов 8 очкотой болоод, түрүүлжэ ябана. М. Леонов В. Плеханов тус тустаа 5,5 очконуудтай.

△ КЛУБАЙ командануудай дунда футболоор Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнэй ээлжээтэ уулзалганууд болобо.

Локомотивна депогой футболистнууд «Стенольщигые» — 2:0; авиационно заводой «Забайкалец» прибор бүтээлгын заводой командые — 3:0, мяха-консервын комбинадай «Пищевигые» — 5:0. нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик»- «Электромашиные» — 4:1: «Электромашина» «Металлургые» 3:0 тоотойгоор шүүһэн байна.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

«СУББОТЫН СПОРТЛОТОГОЙ» ДҮНГҮҮД

«Субботын спортлотогой» (36-һаа 5-ыень тааха) сентябриин 18-да үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

Нэгэдэхи тираж: Табан номер тааһан хүнүүд — 5.000 түхэриг (6 карточка), дүрбэн номер таагшад — 550 түхэриг (493 карточка), гурбан номер тааһан хүнүүд—10 түхэриг абаха байна (26.124 карточка).

Хоёрдохи тираж: Табан номер таагшад—5.000 түхэриг (6 карточка), дүрбэн номер тааһан хүнүүд 236 түхэриг (1.214 карточка), гурбан номер таагшад 6 түхэриг абаха юм (40.909 карточка).

Энэ тиражай шүүбэринүүд сентябриин 28-һаа октябриин 28 болотор түлэгдэхэ.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» сентябриин 22-то үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 3 (акробатика), 7 (биатлон), 14 (волейбол), 24 (сана), 27 (мотоспорт), 36 (слалом):

«Спортлото-2»: (1 авиаспорт). 13 (уһанай-санын спорт), 39 (самбо), 45 (футбол), 46 (хоккей), 47 (бүмбэгэтэй хоккей).

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА
Телеграф Телефон Радио

РИО-де ЖАНЕЙРО

МАГАТЭ-гэй XX сесси нээгдэбэ

ТАСС

Атомай элшэ хүсэ хэрэглэхэ талаар уласхоорондын агентствын (МАГАТЭ) генеральна конференциин XX сесси эндэ хүдэлмэреэ эхилбэ. Дэлхэйн зуу шахуу оронной, тэрэ тоодо Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай делегацинууд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые тараахагүй тухай договорой, агентствын уставай үндэһөөр, ядерна буу зэбсэггүй оронуудта атомай элшэ хүсэ амгалан байдалда хэрэглэхэ талаар агентствын ажал ябуулгада хабаатай асуудалнууд сессиин зүблэхэ зүйлдэ табигдана. 1977—1982 онуудта агентствын эрдэм, техникын ажал ябуулгын программа, атомай элшэ хүсые амгалан тайбан байдалда хэрэглэхэ талаар хүгжэжэ байгаа оронуудта техническэ туһаламжа үзүүлхэ асуудалнууд хаража үзэгдэхэ. Агентствын мүнөөнэй ажал ябуулгын хэдэ хэдэн асуудалнуудые сесси зүбшэн хэлсэхэ байна.

ВАШИНГТОН

ҮНЭН СЭХЭ, АШАТАЙ ТУҺАТАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй американ политическэ, ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша А. Гарримантай уулзажа хөөрэлдэһыень Холбоото Штадуудай улад зон ехэ һонирхолтойгоор угтаһан байгаа. Совет-американ харилсаае һайжаруулха гээшэ шухала удха шанартай гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглээд, СССР-эй ба США-гай хоорондо баталагдаһан хэлсээнүүдые, үгээ ойлголсолгые Советскэ Союз нарииаар баримтална гэжэ онсолон заагаа гээд газетэнүүд бэшэнэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ А. Гарриман США-һаа Советскэ Союзда элшэн сайд байһан юм. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарьтай хэһэн хөөрэлдөөмнай ашатай туһатай байба гэжэ А. Гарриман хэлээ гээд информационно агентствэнүүд дамжуулна, «Нью-Йорк таймс» «Вашингтон пост» газетэнүүд бэшэнэ.

ХЕЛЬСИНКИ

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй мэдүүлгэ

ТАСС

Намиби хадаа апартеидэй политика бэелүүлдэг Преториин хархис захиргаанай колони хуули бусаар болгогдоо гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Намиби тушаа абаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Өөһэдөө, гадаадын оронуудай зүгһөө хамааралсалгагүйгөөр хуби заяагаа шиидхэхэ гэхэдэнь ЮАР-ай хархис захиргаан Намибиин арад зондо зүрюу харша ябуулгануудые хэнэ гээд мэдүүлгэ дотор заагдана.

Намибида бэеэ даaһан байдал үгэ дуугүйгөөр, хойшолуулашагүйгөөр олгогдохо ёһотой гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет үшөө дахин тэмдэглэнэ гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Намиби тухай асуудалаар хэлсээ баталха гэһэн Урда Африкын расис захиргаанай, тэрэниие дэмжэдэг империалис хүсэнүүдэй бүхы һэдэлгэнүүд буруу һүрэгдэнэ.

СВАПО хадаа засаг түрые арадта дамжуулан үгэхэ тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхэ эрхэтэй ори ганса парти болоно гээд Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет үшөө дахин мэдүүлбэ.

НЬЮ-ЙОРК

ГОЛ ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

ТАСС

Сессиин түрүүлэгшээр нэгэн дуугаар һунгагдаһан Шри Ланкагай Республикын түлөөлэгшэ Г. Ш. Амерасингхе ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXI сессиие нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ, дайнай аюулые саража, уласхоорондын байдалые саашадань һайжаруулха зорилготойгоор буу зэбсэг хуряаха тухай шэнэ үүсхэлнүүдые һайшаахыень уласхоорондын эмхиие уряалһан байна.

ООН хадаа бүхы дэлхэйн оронуудай арадуудай аша туһа сахиһан байха ёһотой гэжэ Г. Ш. Амерасингхе тэмдэглээ. Энээнтэй дашарамдуулан, Вьетнамай Социалис Республикые ООН-ой гэшүүндэ абаха шухала.

Нэн түрүүн Дүтын Зүүн зүгтэхи, Урда Африкадахи, Кипртэхи шахардуу шанга байдалые заһаруулха шухала гэжэ сессиин түрүүлэгшэ Ассамблейн делегадуудые уряалба. Энээнэй тула булимтаран эзэмдэһэн Араб газар нютагуудһаа Израилиин бүхы сэрэгүүдые дары гаргаха, Палестинын араб арадай үндэһэн эрхэнүүдые һэргээхэ шухала гэжэ тэрэ хэлээ. Кипрэй асуудалые хөөрэлдөөнүүдэй ёһоор түримшуулан шиидхэхэ хэрэгтэй гэжэ Г. Ш. Амерасингхе мэдүүлбэ. Урда Африкадахи байдалай шахардуу шанга болоһондонь һанаагаа зобонобди гэжэ тэрэ зааба.

Удаань Сейшельскэ аралнууд гэдэг Республикые уласхоорондын энэ эмхиин гэшүүнээр ООН-ой Генеральна Ассамблей нэгэн һаналтайгаар абаһан байна. Тиин мүнөө ООН-ой зэргэдэ 145 гүрэн тоологдоно.

Сентябриин 22-то болоһон пленарна заседанинууд дээрээ ООН-ой Генеральна Ассамблей хүтэлбэрилхы зургаанудые һунгаһан, сессиин зүблэхэ зүйлые һайшааһан байна.

ТОКИО

Шанга хөөрэлдөөн болохоор хүлеэгдэнэ

ТАСС

Японой парламентын ээлжээтэ бэшэ сесси эндэ нээгдэбэ. Гэбэшье тэрэнэй зүблэхэ зүйлэй асуудалнууд мүнөө болотор элирүүлэгдээгүй байһаар. Политическэ ба экономическа гол шухала асуудалнуудаар хэнэй, хэзээ үгэ хэлэхэ байһаниинь эли бэшэ.

Сессидэ хангалтагүйгөөр бэлэдхэһыень эдэ бүгэдэ элирхэйлэн гэршэлнэ. Зонхилхы либерально-демократическа парти энэ талаар гэм зэмэтэй юм. Ороной албан тушаалтадта, предприятинуудай эзэдтэ ехэ эдилгэ үгэжэ, хэрэг байдалаа һайжаруулха гэһэн «Локхид» компаниин харата муухай ябуулгануудай элирүүлэгдэхэдэнь, һүүлэй үедэ тэмсэл илангаяа шангадаһан байгаа. 7 хоногой урда тээ министрнүүдэй кабинедтэ хэгдэһэн хубилалтанууд, либерал-демократуудай хүтэлбэрилэгшэдые һэлгэлгэ парти доторой кризисые халта балартуулаа. гэбэшье тэрэнэй үндэһэ һуурие усадхан зайсуулжа шадаагүй. Орон доторхи политическэ байдал илангаяа шахардуу шанга байһаар.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй XXV съездын зааһан үзэл бодолой баялигые шудалха» — «Правда» газетын сентябриин 21-нэй номерой материал. (Эхиниинь Үргэлжэлэлынь 2-дохи, 3-дахи хуудаһануудта). «Социалис мүрысөөнэй ябаса» — суглуулбари. «Советскэ Росси» газетын түг дээрэ Эхэ ороной шагнал» — ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Табисуур» — Н. Деминой статья. «Партийна ажабайдал» — суглуулбари. «Правда Бурятии» газетэдэ бэшэнэ». «Түрэл орон доторнай» — суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда. «Юрөөгэй һайн дуратайшуул» — Л. Мартыновагай статья. «Сибирьтэхи үшөө нэгэ нээлтэ» — ТАСС-ай материал. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Вьетнам нүхэднай һурана» — С. Бутыриннагай репортаж. «Уншагшын информбюро» — суглуулбари. Кино, телевидениин программа. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.00—М. Горький. «Егор Булычев ба бусад». 09.55—10.05—Забһарлалга. 10.05—Телевизионно зүжэг «Мартин Иден» 3-дахи бүлэг. 11.15—«Москва и москвичи». 11.45—«Шамда шүлэгүүд». 12.15—«Ну, погоди!»—(5—7-дохи выпуск). 12.50—«Бидэ дүрбэн»—уран һайханай фильм. 14.00—Шэнэ һонин 14.10—«СССР-эй арадай артистнууд Е. Максимова ба В. Васильев хатарна». 14.25—«Баатаршалга» — телеальманах. 15.10—15.20 — Забһарлалга. 15.20—Телевизионно зүжэг «Мартин Иден». 3-дахи бүлэг. 16.30—Клифф Ричард дуулана. 17.30—«Советское Приморье»—баримтата фильм. 18.00—«Время». 18.30—«Угалзанууд». 19.00—Телевизионно зүжэг. «Мартин Иден». 3-дахи бүлэг. 20.10—«Хани барисаанай харгынуудаар». 20.40 — «Дуун-76».

Улаан-Үдын студи. 21.00—«Талын галнууд»—телевизионно журнал 21.40—Телепанорама 22.00 — «Урожай-76» гэһэн программа.

«Орбита». 22.20—Телевизионно зүжэг «Мартин Иден». 3-дахи бүлэг. 23.30—«Угалзанууд». 24.00 — «Время». 00.30—Клифф Ричард дуулана.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдын студи. 18.00—Үхибүүдтэ— мультфильм. 18.50—«Города и годы»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери 20.00—«Улаан-Үдэ». 20.40—Түрэлхидтэ телеуниверситет.

«Орбита». 21.00—Шэнэ һонин. 21.15—21.25—Забһарлалга 21.25—«Амиды клеткын нюуса». 21.35 — «Баатаршалга» — телеальманах.